

AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN DER DDR
ZENTRALINSTITUT
FÜR ALTE GESCHICHTE UND ARCHÄOLOGIE

GEORGII SYNCCELLI
ECLOGA CHRONOGRAPHICA

EDIDIT

ALDEN A. MOSSHAMMER

BIBLIOTHECA

SCRIPTORVM GRAECORVM ET ROMANORVM

TEVBNERIANA

BSB B. G. TEUBNER VERLAGSGESELLSCHAFT

1984

BSB B. G. TEUBNER VERLAGSGESELLSCHAFT

1984

BIBLIOTHECAE TEVBNERIANAE
HVIVS TEMPORIS
REDACTOR: GÜNTHER CHRISTIAN HANSEN

PRAEFATIO

DE EDITIONIBVS PRIORIBVS

Opus Georgii Syncelli historicum et chronologicum, quod eclogam chro-nographicam uulgo nuncupamus, innotuit primum per Isaacum Casau-bonum. anno 1599 ab Henrico IV curator bibliothecae regiae factus Casaubonus inter libros manuscriptorum nuper Parisios adiectos codicem antiquum operibus chronographicis repletum repperit. quo de codice et praesertim de opere Georgii Syncelli in eo contento certiore mox fecit Iosephum Scaligerum, auctorem illum clarissimum libri De emendatione temporum (Parisiis 1583) eo tempore Lugduni Batauorum degentem et in chronicis Eusebii Pamphili edendis reparandisque uersatum. nonnullis annis praeteritis post multas imprecatio[n]es in epistulis suis effusas codicem Parisinum ad se deferendum tandem impetravit. fragmenta quae apud Georgium inuenire sperabat libri tunc deperdit[i] prioris chronicorum Eusebii gaudens cognouit. aliis libris manuscriptis operis Georgii Syncelli integris per totam Europam frustra exquisitis, locos Georgii Syncelli ad chronicas Eusebii reconstituenda pertinentes ex unico codice Parisino in lucem protulit Scaliger in editione sua Eusebii canonum chronicorum in uersione Sancti Hieronymi. haec editio sub titulo Thesaurus temporum prodiit Lugduni Batauorum anno 1601 (ed. altera postuma Amstelodami anno 1658). Scaliger eundem codicem usurpauit, qui hodie Parisiis in Bibliotheca Nationali sub numero 1711 asseruatur (A), ut constat ex epistula sua 163 in qua Marco Velsero codicem Casau-boni his uerbis descriptis: *CCXXX folia membranacea pedali longitudine, dodrantali latitudine, praeter tria quae perierunt quibus res a Valeriano ad Probum Imperatorem continentur.*

Complures uiri docti post Scaligerum anno 1609 mortuum libros manuscriptorum Georgii Syncelli alias petebant, editionem pleniorern fortasse aggressuri. sed praeter codicem Parisinum inuentum est totius operis exemplar nullum. nonnulli codices, qui postremam partem operis a Pompei Magni temporibus continebant, profecto reperti sunt. necnon alii nomen quidem Georgii Syncelli ferentes, sed opus alterius auctoris tradentes, sicut Georgii Monachi Hamartoli et eius auctoris ignoti quem uulgo Symeonem Logothetam nuncupamus. de quibus et uiris doctis et

© BSB B. G. Teubner Verlagsgesellschaft, Leipzig, 1984

1. Auflage

VLN 294/375/11/84 · LSV 0886

Lektor: Manfred Strümpfel

Printed in the German Democratic Republic

Gesamtherstellung: INTERDRUCK Graphischer Großbetrieb Leipzig,

Betrieb der ausgezeichneten Qualitätsarbeit, III/18/97

Bestell-Nr. 666 180 8

15 000

Gregorium Nazianzenum (32, 25; 460, 15), de quibus non est necesse mihi hoc loco disserere. a quibus fontibus autem tabulas sacerdotum Iudeorum episcoporumque sedium praecepit Georgius non liquet. has tabulas, ut mihi uidetur, aliquis ex chronicis Eusebii redegit. attamen quae Georgius exhibit saepe a tabulis Eusebii differunt, et Georgius nonnunquam opinionem uariam refert. tabula sacerdotum Georgii tabulis quas exhibit Chronicon Paschale propinquat, de quibus disseruit Gelzer (SJA 2, 170–176). tabulae episcoporum similes sunt tabulis quas Nicephorus et Elias Nisibenus praebeant. quas res enodare non natus, in apparatu fontium cito locos parallelos Eusebii notauique quomodo Georgius ab Eusebio discrepet.

Quae de fontibus supra dixi omni lectori omnia desiderata suppeditare sane nequeunt. meum autem est librum Georgii edere opemque ad eum legendum ministrare, aliorum est de rationibus fontibusque Georgii omnia omnino expedire. quorum lectorum et manibus et iudicis hoc meum opus qualecumque sit iam absolutum mando.

scribebam in urbe Californensi Sancti Didaci
Idibus Iuniis anni humanae salutis MCMLXXXII A. A. Moshammer

TESTIMONIA DE GEORGIO SYNCELLO

ex praefatione Theophanis
p. 3. 9–4, 8 ed. de Boor

Ο μὲν μακαριότατος ἀβρᾶς Γεώργιος, ὁ καὶ σύγκελλος γεγονὼς Ταρασίου, τοῦ ἀγιωτάτου πατρόμαχον Κωνσταντινοπόλεως, ἐλλόγιμος ἄντρος καὶ πολυμαθέστατος ὑπάρχον πολλοῖς τε χρονογράφον καὶ ἴστοριογράφον ἀναγνούς καὶ ἀκριβῶς τούτους διερευησάμενος, σύντομον χρονογραφίαν ἀπὸ Ἀδάμ μέχρι Διοκλητιανοῦ, τοῦ βασιλέως Ρωμαίων καὶ διώκτου τῶν Χριστιανῶν, ἀκριβῶς συνεγράφατο, τοὺς τε χρόνους ἐν πολλῇ ἐξετάσει ἀκριβολογησάμενος καὶ τός τούτων διαφορίας συμβιβάσας καὶ ἐπιδιορθωσάμενος καὶ συστήσας ὡς οὐδεὶς ἄλλος τῶν πρὸ αὐτοῦ, τὰς τοῦ ἀρχαίων βασιλέων παντὸς ἔθνους πολιτείας τε καὶ τοὺς χρόνους ἀναγραφάμενος καὶ κατὰ τὸ ἐφικτὸν αὐτῷ τοὺς ἀρχιερεῖς τῶν μεγάλων καὶ οἰκουμενικῶν θρόνων, Ρόμης τε, φημι, καὶ Κωνσταντινοπόλεως, Άλεξανδρείας τε καὶ Ἀγιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων, τοὺς τε ὅρθιοδόξως τὴν ἐκκλησίαν ποιμάντας καὶ τοὺς ἐν αἱρέσει ληστρικῶς ἀρχαντας καὶ τοὺς τούτων χρόνους ἀκριβῶς ἐνέταξεν, ἐπεὶ δὲ τὸ τέλος τοῦ βίου τούτου κατέλαβε καὶ εἰς πέρας ὥγαγεν τὸν ἐαντοῦ σκοπὸν οὐκ ἴσχυσεν, ἀλλά, καθὼς πορεψημεν, μέχρι Διοκλητιανοῦ συγγραφάμενος τὸν τῆρε βίον κατέλιπε καὶ πρὸς κύριον ἐξεδιήμησεν ἐν ὦρθοδοξῳ πίστει, ἥμιν, ὃς γνησίος φίλοις, τίν τε βίβλον ἦν συνέταξε καταλέποιπε καὶ ἀφομάς παρέσχε τοι ἐλλείποντα ἀναπληρώσαι. ἥμεις δὲ τὴν ἐαντὸν ἀμαθίαν οὐκ ἀγρούντες καὶ τὸ στεγόν τοῦ λόγου παραγγούμεθα τοῦτο ποιῆσαι, ὃς ὑπέρ ἥμᾶς τὴν ἔχειριστιν οὖσαν. αὐτὸς δὲ πολλὰ παρακαλέσας ήμας μηδ ὀκνήσαι καὶ ἀτέλεστον καταλιπεῖν τὸ ἔργον ἐβιάσατο ἐπὶ τοῦτο ἐλθεῖν. διὸ καὶ ἀναγκασθέντες διὰ τὴν τούτου ὑπακοήν, εἰς τὰ ὑπέρ ἥμᾶς ἐγχειρήσατες κόπον οὐ τὸν τυχόντα κατεβαλόμεθα.

ex praefatione Anastasii Bibliothecarii*)
p. 33. 18–34, 11 ed. de Boor

Verum quia praeceps necessarium arbitror ea, quae a Theodosio principe iuniore in ecclesia gesta sunt, enarrandi, ad cuius uidelicet tempora Theodoreetus Socrates et Sozomenus Eusebium Pamphili subsequentes libros ecclesiasticae historiae texuerunt, operae pretium duxi ex Georgii summatim quaedam et Theophanis chronographia plura sed succincte carpendi. quorum prior usque ad Diocletianum, posterior vero usque ad Leonem, qui post Michahelum imperauit, patrem scilicet Ignatii, qui adhuc superest habenas Constantinopolitanae tenens ecclesiae, praedicti operis sui stilum protraxit. qui autem sunt isti breuiter annotabo. horum igitur alter electa monastica uita mundoque contempto Christi se leui iugo et suaui sarcinac mancipauit; praeterea contra haereticos incessanti agone desudans multis uerberibus, mundi principibus contra ecclesiae ritum saeuentibus, diuersisque poenis affectus est. sic ergo stigmata Christi in corpore suo portans tam pro fidei suaue constantia quam pro multarum uirtutum insignibus sanctae memoriae Tarasii

*) De hoc Anastasii testimonio, in quo res ad Georgium nostrum pertinentes cum rebus alterius Georgii propriis permiscentur, uide R. Laqueur, RE s. v. Syncellos (1931) 1389.

regiae urbis praesulnis syncellus effectus est. sed, ne multa prosequar, sufficere arbitror ad praecönium eius, quod a sede approbatus sit apostolica, quando scilicet uicarii eius una cum trecentis quinquaginta patribus in Nicaea urbe secundo conuenientes uniuersalem synodus celebrarunt, siquidem et laus eius in eodem septimo et sancto concilio repperitur.

ex præfatione Ioannis Scylitzæ

p. 3 ed. Thurn

Σύνοψις ἴστοριῶν συνγραφείσα παρὰ Ιωάννου πουροπαλάτου καὶ μεγάλου δρουγγαρίου τῆς βίγλας τοῦ Σκυλίτζη. τὴν ἐπιτομὴν τῆς ἴστορίας ἄφιστα μετὰ τοὺς παλαιοὺς ἐπραγματεύσαντο πρώτον μὲν ὁ μοναχὸς Γεώργιος καὶ σύγκελλος χρηματίσας Ταρασίον τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου, μετ’ ἑκείνον δὲ ὁ ὄμολογητής Θεοφάνης καὶ τοῦ Ἀγροῦ ἥγονόμενος, ἐπιστατικάπερον τὰς ἴστορικὰς ἐπιδραμόντες βίβλους καὶ συνωφίσαντες λόγῳ μὲν ἀφελεῖ καὶ ἀπεριέργῳ, μόνον οὐχὶ δὲ τῆς οὐδιας αὐτῆς ἐφαπτομένῳ τῶν πεπραγμένων. ἀλλ’ ὁ μὲν Γεώργιος ἀπὸ καταβολῆς ἀρξάμενος κόσμον ἐς τοὺς τυράννους κατέληξε, Μαξιμιανὸν φημι καὶ τὸν τούτουν νιὸν Μαξιμίνον· ὁ δὲ Θεοφάνης τὸ ἑκείνον τέλος οἰκεῖαν ἀρχὴν ποιησάμενος καὶ τὴν ἐπίλοιπον συντεμὲν χρονογραφίαν καὶ εἰς τὴν τελευτὴν τοῦ βασιλέως Νικηφόρου τοῦ ἀπὸ γενικῶν κατατήσας ἐστή τοῦ δρόμου. μετὰ δὲ τούτουν οὐδεὶς ἄλλος ἐπέδωκεν ἔαντὸν τῷ τοιούτῳ σπουδάσματι.

ex præfatione Georgii Cedreni

p. 3, 1–4, 2 ed. Bekker

Σύνοψις ἴστοριῶν ἀρχομένη ἀπὸ κτίσεως κόσμου καὶ μέχρι τῆς βασιλείας Ισαακιοῦ τοῦ Κομῆτον, συνταγεῖσα παρὰ κυροῦ Γεωργίου τοῦ Κεδρῆνον ἐκ διαφόρων βιβλίων. πολλοὶ τῶν πρὸ ἡμῶν φιλοθεῶν ἀνδρῶν καὶ φιλιστόρων τὴν ἐπιτομὴν τῆς ἴστορίας ἐπραγματεύσαντο· ὁ δὲ γάρ μοναχὸς Γεώργιος καὶ σύγκελλος ἀπὸ καταβολῆς ἀρξάμενος κόσμον εἰς Μαξιμιανὸν καὶ Μαξιμίνον τοὺς τυράννους κατέληξε, καὶ ὁ ὄμολογητής Θεοφάνης τὸ ἑκείνον τέλος ἀρχὴν ποιησάμενος οἰκεῖαν ἄχρι τοῦ τέλους Νικηφόρου τοῦ ἀπὸ γενικοῦ κατήγνησε.

CONSPECTVS LIBRORVM

- Alfoldi, A., Studien zur Geschichte der Weltkrise des 3. Jahrhunderts nach Christus, Darmstadt 1967 (= Berytus 4, 1937, 41–68; 5, 1938, 47–92; Cambridge Ancient History 12, 721–724)
- Allacci, Leo, Diatriba de Georgiis, apud editionem Georgii Acropolitae, Paris. 1651, typis recusa apud Fabricius-Harless, Bibliotheca Graeca 12, Hamburgi 1809, 24–30
- Bauer, A., Die Chronik des Hippolytus im Matritensis Graecus 121, Texte und Untersuchungen zur Geschichte der altchristlichen Literatur, N. F. 14, Lipsiae 1905
- Bredovius, G., Epistulae Parisienses, Lipsiae 1812, 153–176
–, Dissertatio de Georgii Syncelli Chronographia, typis recusa apud Dindorfii editionem, vols. 2, 3–49
- Charles, R. H., Apocrypha and Pseudepigrapha of the Old Testament, Oxonii 1913
- de Boor, C., Römische Kaisergeschichte in byzantinischer Fassung, Byzantinische Zeitschrift 1, 1892, 13–33
- Festugière, A.-J., La Révélation d’Hermès Trismégiste, Paris 1944
- Frick, C., Chronica Minora, Lipsiae 1892, 437–455 (Hippolyti fragmenta chronologica)
- Gelzer, H., Sextus Julius Africanus und die byzantinische Chronographie, Lipsiae 1880–1898
- Ginzberg, L., Legends of the Jews, 7 vols., Philadelphia 1909
- Helm, R., Die Chronik des Hippolytus, Berlin 1955²
- Huxley, G. L., On the Erudition of George the Syncellos. Proceedings of the Royal Irish Academy 81, 1981, 207–217
- Jacoby, F., Die Fragmente der griechischen Historiker, Berolini et Lugduni Batauorum 1923–1958
- Laqueur, R., Syncellos, Real-Encyclopaedie der classischen Altertumswissenschaft (1932) 1388–1410
- Mango, C., Who wrote the Chronicle of Theophanes?. Zbornik Radova 18, Beograd 1978, 9–17
- Mommsen, Th., Chronica Minora (Monumenta Germaniae Historica, auct. ant. 9, 11, 13), Berolini 1892–1896
- Müller, C., Fragmenta Historicorum Graecorum, Paris. 1841–1870
- Neugebauer, O., History of Ancient Mathematical Astronomy, Noui Eboraci 1975

- Routh, M. J., Reliquiae Sacrae, Oxonii 1846, II, 225–309 (Fragmenta Africani)
- Serruys, D., Les Canons d'Eusèbe, d'Annianos et d'Andronicus d'après Élie de Nisibe, Byzantinische Zeitschrift 22, 1913, 1–36
- Wachsmuth, C., Einleitung in das Studium der alten Geschichte, Lipsiae 1895
- Westermann, A., Biographi Graeci Minores, Brunsuigae 1845

Praeter quos uiros doctos supra protuli, alios nonnumquam in apparatu critico citaui, quos omnes, si aliquid ad textum intellegendum praebeant, ex editionibus librorum in apparatu fontium commemoratorum, praesertim ex FGrHist, in apparatus criticum meum plane detuli.

CONSPECTVS NOTARVM

- African. fr. = Iulii Africani fragmenta, ed. M. J. Routh, Reliquiae Sacrae vol. II, Oxonii 1846
- Anon. Matr. = Anonymi Chronographia syntomas e codice Matritensi No. 121 [nunc 4701], ed. A. Bauer, Lipsiae 1909
- Astr. Can. = Anonymi narratio de mundi diuisione inter Noachi filios quam ex eodem codice Matritensi ediderunt A. Bauer et R. Helm, Die Chronik des Hippolytus, Berolini 1955²
- Barhebr. = Astronomicus Canon regum Babyloniorum, ed. C. Wachsmuth, Einleitung in das Studium der alten Geschichte, Lipsiae 1895, 304–306
- Cedr. = The Chronography of Gregory Abū'l Faraj, commonly known as Barhebraeus, translated from the Syriac by Ernest A. Wallis Budge, Oxonii 1932
- Chron. ann. 354 = Georgii Cedreni Compendium Historiarum, ed. I. Bekker, Bonnae 1838
- Chron. Epit. = Anonymi Chronographia anno 354 absoluta, ed. Th. Mommsen, Chronica Minora I (Monumenta Germaniae Historica, auct. ant. 9), Berolini 1892
- Chron. Min. = Chronica Minora, ed. Th. Mommsen (Monumenta Germaniae Historica, auct. ant. 9, 11, 13), Berolini 1892–1896
- Chron. Pasch. = Chronicorum Paschale, ed. L. Dindorfius, Bonnae 1832
- Chron. Synt. = Chronoprapheion Syntomon, ed. A. Schoene in Euseb. Chron. I, Berolini 1875, App. IV
- Eccl. Can. = Ecclesiasticus Canon regum Babyloniorum iuxta Georgium Syncellum 392–394
- Eel. Hist. = Eclogae Historiarum apud Cramer, Anecdota Graeca e cod. Parisin., Oxonii 1839
- Elias Nisib. = Elias Metropolitae Nisibeni opus chronologicum, interpretatus est E. W. Brooks (Scriptores Syri, Tomus 23), Lovanii 1954
- Euseb. 1 = Eusebii Pamphili Chronographia, ed. J. Karst. Die Chronik des Eusebius aus dem Armenischen übersetzt (Eusebius Werke V), Lipsiae 1911
- Euseb. 2 = Eusebii Pamphili Chronicci Canones, ed. R. Helm, Die Chronik des Hieronymus (Eusebius Werke VII), Berolini 1956
- Euseb. 2 Arm. = Eusebii Pamphili Chronicci Canones, ed. J. Karst, libro supra citato
- Exc. Barb. = Excerpta Barbari, ed. A. Schoene in Euseb. Chron. I, Berolini 1875, App. VI, denuo ed. C. Frick, Chronica Minora, Lipsiae 1892
- Exc. Euseb. = Excerpta Eusebiana apud Cramer, Anecdota Graeca e cod. Parisin., Oxonii 1839

CONSPECTVS NOTARVM

FGrHist	= F. Jacoby, <i>Die Fragmente der griechischen Historiker</i> , Berolini et Lugduni Batavorum 1923 – 1958
FHG	= C. Mueller, <i>Fragmenta Historicorum Graecorum</i> , Parisiis 1841 – 1870
Hippolyt. fr.	= Hippolyti fragmenta chronologica, ed. C. Frick, <i>Chronica Minora</i> , Lipsiae 1892
Iohann. Anag.	= Iohannis Anagnostae Chronographia inedita apud codicem Atheniensem Bibl. Nat. 2492 ff. 108 ^v – 116 ^r
[Leo. Gramm.]	= Leonis Grammatici Chronographia, ed. I. Bekker, Bonnae 1842
Lib. Gen.	= Liber Generationis, ed. Th. Mommsen, <i>Chronica Minora I</i> (<i>Monumenta Germaniae Historica</i> , auct. ant. 9), Berolini 1892
Paris. 1336	= Anonymi Ecloga Chronicorum inedita apud codicem Parisinum B. N. Gr. 1336 ff. 143 – 160
Pomp. Trog. fr.	= Pompei Trogii Fragmenta, collegit O. Seel, Lipsiae 1956
ps. Pollux	= Iulius Pollux, <i>Historia Physica</i> , ed. I. Hardt, Monachii 1792
ps. Sym.	= Anonymi opus historicum ineditum apud codicem Parisinum B. N. Gr. 1712, ff. 18 – 271; uide H. Gelzer, <i>Sextus Julius Africanus und die byzantinische Chronographie</i> , tom. 2, Lipsiae 1885, 276 – 297, 357 – 384
Syn. Chron.	= Syntomon Chronoprapheon incerti auctoris apud codicem Parisinum Coislonianum 193 f. 242 ^v , ed. C. de Boor una cum opusculis Nicephori, Lipsiae 1880
Theodos. Melit.	= Theodosii Meliteni Chronographia, ed. L. Tafel, Monachii 1859

In apparatu critico litteris superioribus usus sum lectiones librorum manuscriptorum fontium indicans, e. g. Gen.^A = codex Alexandrinus libri sacri Genesis, Gen.^V = textus uulgo receptus libri sacri Genesis.

In margine textus numeros paginarum editionis Bonnensis Dindorfii adieci.

CONSPECTVS SIGLORVM

A	= cod. Paris. 1711 saec. XI
A ^c	= lectio cod. A post correctionem
A ^m	= scriptura marginis cod. A (eadem ratione in ceteris usus sum)
B	= cod. Paris. 1764 saec. XI
E	= excerpta cod. Athoni Vatoped. 645 saec. XV
C	= cod. Paris. Coisl. 133 saec. XII
O	= cod. Oxon. Aed. Christi Wake 5 saec. IX
T	= cod. Vat. 154 saec. XII
V	= cod. Vat. 155 saec. IX/X
x	= consensus codicum C, O, T, V
M	= cod. Monac. 391 saec. XVI
P	= cod. Vat. Palatin. 395 saec. XVI
Q	= cod. Vat. 979 anno 1571
R	= cod. Roman. Vallicell. 92 saec. XVI
S	= cod. Basil. 82 saec. XVI
z	= archetypus familiae codd. M, P, Q, R, et S, sed animaduertendum est R ex M et M, Q, S ex P descriptos esse
t	= archetypus familiae z et antiquiorum codicum quos siglo x comprehendit
Di.	= Guilielmus Dindorfius in editione Bonnae 1829
Go.	= Iacobus Goar in textu editionis Parisis 1652
Go. ^m	= Iacobus Goar in margine editionis coniciens
Seal.	= Iosephus Sealiger in excerptis Eusebianis quae ex Georgio edidit apud Thesaurum temporum, Lugd. Bat. 1606

φέρεται περὶ αὐτῶν, ὅτι μετὰ τὸν κατακλυσμὸν τῷ βροτῷ ἔτει τοῦ κόσμου φύδην κινούμενοι μετὰ θάνατον ἐπλάνησαν τὸν νίον τῆς Νῶε· καὶ εὑξαμένον τοῦ Νῶε ἵνα ἀποστῶσιν ἀπ' αὐτῶν, ὃ κύριος ἐκέλευσε τῷ ἀρχαγγέλῳ Μιχαὴλ βαλεῖν αὐτὸνς εἰς τὴν ἄβυσσον ἄχρι οἵμερας τῆς κρίσεως· ὃ δὲ διάβολος ἥτις στολὴ λαβεῖν μοίραν ἀπ' αὐτῶν πρὸς πειρασμὸν τῶν ἀνθρώπων 5 καὶ ἐδόθη αὐτῷ τὸ δέκατον αὐτῶν κατὰ πρόσταξιν θείαν, ὥστε πειράζειν τὸν ἀνθρώπους πρὸς δοκιμὴν τῆς ἑκάστου πρὸς θεὸν προαιρέσεως, τὰ δὲ λοιπὰ ὅτι μέρη ἐβλήθη εἰς τὴν ἄβυσσον. οἵμην δὲ ἀσύμφωνον εἶναι τοῦτο δοκεῖ, ἀνθρωποις ζῶντα ὑπὸ τῆς τοῦ τερνεῶτος ψυχῆς πειράζεσθαι. διὸ παραινοῦμεν καὶ οἵμεις τὸν ἐτνυχάνοντας ἡ ἐταῖθα ἡ ἀλλαχοῦ τοῖς 10 ἀποκρύφοις μὴ ἐν πᾶσιν ἐπεσθαι ταῖς ἐννοίαις ταῖς φερομέναις ἐν αὐταῖς. λοιπὸν δέ ἔστι μετὰ ταῦτα, καθὼς καὶ ἐπιηγγειάμεθα, μικρὰς χορήσεις τῶν τὰς Χαλδαϊκὰς καὶ Αἴγυπτιακὰς ἴστορίας γραφάντων παραδέσθαι, δι' ὧν πρόδηλος ἡ τούτων ἀσυμφωνία πρὸς τε ἀλλήλους καὶ τὴν θείαν γραφὴν τοῖς πιστοῖς ἔσται καὶ ἀνατροπὴ τῆς τερατώδοντος αὐτῶν ἐρεσχε- 15 λίας.

50 Ἐκ τοῦ Ἀλεξανδρου τοῦ Πολυίστορος περὶ τῶν πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ βασιλευσάντων ἱ' βασιλέων τῶν Χαλδαίων καὶ αὐτοῦ τοῦ κατακλυσμοῦ, καὶ περὶ τοῦ Νῶε καὶ τῆς κιβωτοῦ, ἐν οἷς καὶ τινα διὰ μέσου τερατώδη φάσκει, ὡς τῷ Βηρώσσῳ γεγραμμένα. 20

Βήρωσσος δὲ ἐν τῇ πρώτῃ τῶν Βαβυλωνιακῶν φησι γενέσθαι μὲν αὐτὸν κατὰ Αλεξανδρον τὸν Φιλίππου τὴν ἡλικίαν. ἀναγραφάς δὲ πολλῶν ἐν Βαβυλῶνι φυλάσσεσθαι μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας ἀπὸ ἐτῶν πον ὑπέρ μυριάδων ιε' περιεχούσας χρόνον· περιέχειν δὲ τὰς ἀναγραφὰς ἴστορίας περὶ τοῦ οὐρανοῦ καὶ θαλάσσης καὶ ποτογονίας καὶ βασιλέων καὶ τῶν 25 κατ' αὐτοὺς πράξεων, καὶ πρῶτον μὲν τὴν Βαβυλωνίων γῆν φησι κεῖσθαι ἐπὶ τοῦ Τίγριδος καὶ Εὐφράτου ποταμοῦ μέσην. φύειν δὲ αὐτὴν πυροὺς ἀγρίους καὶ κριθάς καὶ ὄχρον καὶ σήσαμον καὶ τὰς ἐν τοῖς ἔλεσι φυομένας ἔζιας ἐσθίεσθαι· ὀνομάζεσθαι αὐτὰς γόγγας· ἰσδοναμεῖν δὲ τὰς ὄζιας ταύτας κριθάς. γίνεσθαι δὲ φοίνικας καὶ μῆλα καὶ τὰ λοιπὰ ἀκρόδρυα καὶ 30 ἵχθνας καὶ ὄρνεα χερσαῖα τε καὶ λιμναῖα. εἶναι δὲ αὐτῆς τὰ μὲν κατὰ τὴν Ἡραβίαν μέρη ἀνυδρά τε καὶ ἀκαρπα, τὰ δὲ ἀντικείμενα τῇ Ἡραβίᾳ δρεινά

17—p. 30, 21 Alex. Pol. FGrHist 273 F 79 = Berossus FGrHist 680 F 1 = Euseb. 1, 6, 8—9, 2 || 17—p. 29, 3 Euseb. 1, 6, 8—7, 3

6 τὸ δέκατον] τὸ ἱ' Α || 15 ἐρεσχελίας Go.^m αἰοεσχελίας Α || 24 ιε'] 215 Euseb. || 28 ὄχρον Di. ὄχρον Α || 29 ἐσθίεσθαι Scal. ἐσθίεσθον Α

τε καὶ εὔφορα. ἐν δὲ τῇ Βαβυλῶνι πολὺ πλῆθος ἀνθρώπων γενέσθαι ἀλλοεθνῶν κατοικησάντων τὴν Χαλδαίαν· ζῆν δὲ αὐτὸς ἀτάκτως ὥσπερ τὰ 51 θηρία.

Ἐν δὲ τῷ πρώτῳ ἐπιαντῷ φανῆραι ἐκ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης κατὰ τὸν 5 δύμοροντα τόπον τῇ Βαβυλωνίᾳ ζῶντα ἀφρενον ὄνθρατι Ὦάνην, καθὼς καὶ Ἀπολλόδωρος ἴστορόησε, τὸ μὲν δλον σῶμα ἔχον ἵχθνος, ὑπὸ δὲ τὴν κεφαλὴν παραπεφυκίαν ἀλληλην κεφαλὴν ὑποκάτω τῆς τοῦ ἵχθνος κεφαλῆς, καὶ πόδας δμοίως ἀνθρώπων, παραπεφυκότας δὲ ἐκ τῆς οὐρᾶς τοῦ ἵχθνος· εἶναι δὲ αὐτῷ φωνὴν ἀνθρώπουν, τὴν δὲ εἰκόνα αὐτοῦ ἔτι καὶ νῦν διαφυλάσσεσθαι· τοῦτο δέ φησι τὸ ζῶον, τὴν μὲν οἵμέραν διατρίβειν μετὰ τῶν ἀνθρώπων, οὐδεμίαν τροφὴν πρόσφερόμενον, παραδιδόνται τε τοῖς ἀνθρώποις γραμμάτων καὶ μαθημάτων καὶ τεχνῶν παντοδαπῶν ἐμπειρίαν, καὶ πόλεων συνοικισμοὺς καὶ ἴερῶν ἴδρυσεις καὶ νόμων εἰσηγήσεις καὶ γεωμετρίαν διδάσκειν, καὶ σπέρματα καὶ καρπῶν σιναγονίας ὑποδεικνύναι, καὶ συνόλως πάντα τὰ πρὸς οἵμέρων ἀνήκοντα βίον παραδίδονται τοῖς ἀνθρώποις. ἀπὸ δὲ τοῦ χρόνον ἐκείνον οὐδὲν ἄλλο περισσὸν εὑρεθῆναι. τοῦ δὲ ἡλίου δύνοντος τὸ ζῶον τοντονί Ωάνην δύναι πάλιν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ τὰς νύκτας ἐν τῷ πελάγει διαιτᾶσθαι· εἶναι γὰρ αὐτὸς ἀμφίβιον. ὑστερον δὲ φανῆραι καὶ ἐτερα ζῶα ὅμοια τούτῳ, περὶ ὧν ἐν τῇ τῶν βασιλέων ἀναγραφῇ φησι δηλώσειν. τὸν δὲ Ωάνην περὶ γενεὰς καὶ πολιτείας γράψαι καὶ παραδοῦναι τόνδε τὸν λόγον τοῖς ἀνθρώποις.

Γενέσθαι φησὶ χρόνον, ἐν φ τὸ πᾶν σκότος καὶ ὕδωρ εἶναι, καὶ ἐν τούτῳ 52 ζῶα τερατώδη, καὶ εἰδιφεῖς τὰς ἴδεας ἔχοντα ζωογονεῖσθαι. ἀνθρώπους γάρ διπτέρους γεννηθῆναι, ἐνίοντος δὲ καὶ τετραπτέρους καὶ διπροσώπους· 25 καὶ σῶμα μὲν ἔχοντας ἐν, κεφαλὰς δὲ β', ἀνδρείαν τε καὶ γυναικείαν, καὶ αἰδοῖα δὲ δισσά, ἄρρεν καὶ θῆλυ· καὶ ἐτέρους ἀνθρώπους τοὺς μὲν αἰγῶν σκέλη καὶ κέρατα ἔχοντας, τοὺς δὲ ἐπιπόποδας, τοὺς δὲ τὰ δπίστα μὲν μέρη ἵππων, τὰ δὲ ἐμπροσθεν ἀνθρώπων, οὓς ἵπποκενταύρους τὴν ἴδεαν εἶναι. ζωογονηθῆναι δὲ καὶ ταύρους ἀνθρώπων κεφαλὰς ἔχοντας καὶ κώνας 30 τετρασωμάτους, οὐρὰς ἵχθνος ἐκ τῶν ὅπισθεν μερῶν ἔχοντας, καὶ ἵππους κυνοκεφάλους καὶ ἀνθρώπους καὶ ἐτερα ζῶα κεφαλὰς μὲν καὶ σώματα

4—21 Euseb. 1, 7, 5—28 || 6 ps. Apollodorus FGrHist 244 F 84 || 22—p. 30, 6 Euseb. 1, 7, 29—8, 12

1 εὔφορα Α Go. ἄφροι Di. fruchtbare Euseb. || 5 ἀφρενοι] ἀφραῖνον pro genuino ἔμφορον v. Gutschmid fruchtbare Euseb. | ὠάνην Α ὠάνης A^m Ωήν Phot. Bibl. 279, 535a 35 Ζαν Euseb. || 6 ἔχων Α || 7 ἄλλην] ἀνθρωπάνην v. Gutschmid ein anderer Euseb. || 8 δὲ secl. Jac. || 13 συνοικισμοὺς Go.^m συναγκισμοὺς A || 17 δύνοντος Α bei Sonnenuntergang Euseb. | τοντονί] τοντό uel τοντοί maluit Di. || 22 τούτῳ Jac. τούτοις Α || 23 εἰδιφεῖς] ἴδιοφνεῖς Richter Jac. διφνεῖς Scal. αἰτοφνεῖς Mai selbsterzeugte Euseb. | ἔχοντα Go.^m ἔχοντας Α || 26 δὲ v. Gutschmid Jac. τε Α || 30 ἵχθνος Di. ἵχθνας Α

ἴππων ἔχοντα, οὐράς δὲ ἵχθυν, καὶ ἄλλα δὲ ζῷα παντοδαπῶν θηρίων μορφὰς ἔχοντα, πρὸς δὲ τούτοις ἵχθυνς καὶ ἐρπετὰ καὶ ὄφεις καὶ ἄλλα ζῷα πλείονα θαυμαστὰ καὶ παρηλλαγμένας τὰς ὄψεις ἀλλήλων ἔχοντα· ὃν καὶ τὰς εἰκόνας ἐν τῷ τοῦ Βῆλου ναῷ ἀνακείσθαι. ἀρχεῖν δὲ τούτων πάντων γνναῖκα ὥνομα Οὐμόρωκα· εἶναι δὲ τοῦτο Χαλδαϊστὶ μὲν Θαλάτθ, 5 Ελληνιστὶ δὲ μεθεομηρεύεσθαι θάλασσα, κατὰ δὲ ἴσοψφον σελήνη.

Οὕτως δὲ τῶν ὅλων συνεστηκότων ἐπανελθόντα Βῆλον σχίσαι τὴν 53 γνναῖκα μέσην, καὶ τὸ μὲν ἡμισυν αὐτῆς ποιῆσαι γῆν, τὸ δὲ ἄλλο ἡμισυν οὐρανόν, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ζῷα ἀφανίσαι, ἀλληγορικῶς δέ φησι τοῦτο πε- φυσιολογῆσθαι. ὑγροῦ γὰρ ὄντος τοῦ παντὸς καὶ ζώων ἐν αὐτῷ γεγενη- 10 μένων, τοῦτον τὸν θεὸν ἀφελεῖν τὴν ἑαυτὸν κεφαλήν, καὶ τὸ χρέον αἷμα τοὺς ἄλλους θεοὺς φυρᾶσαι τῇ γῇ, καὶ διαπλάσαι τοὺς ἀνθρώπους· δι' ὁ τοερούς τε εἶναι καὶ φρονήσεως θείας μετέχειν.

Τὸν δὲ Βῆλον, ὃ Δία μεθεομηρεύουσι, μέσον τεμόρτα τὸ σκότος χω- 15 ρίσαι γῆν καὶ οὐρανὸν ἀπ' ἀλλήλων, καὶ διατάξαι τὸν κόσμον· τὰ δὲ ζῷα οὐκ ἐνεγκόντα τὴν τοῦ φωτὸς δύναμιν φθαρῆναι. Ιδόντα δὲ τὸν Βῆλον χώραν ἔρημον καὶ ἀκαρποφόρον κελεῦσαι ἐνὶ τῶν θεῶν τὴν κεφαλήν ἀφελόντι ἑαυτοῦ τῷ ἀπορρεόντι αἷματι φυρᾶσαι τὴν γῆν καὶ διαπλάσαι ἀνθρώπους καὶ θηρία τὰ δυνάμενα τὸν ἀέρα φέρειν· ἀποτελέσαι δὲ τὸν Βῆλον καὶ ἀστρα καὶ ἥλιον καὶ σελήνην καὶ τοὺς πέντε πλανήτας, ταῦτα 20 φησιν ὁ Πολυνίστωρ Ἀλέξανδρος τὸν Βήρωσσον ἐν τῇ πρώτῃ φάσκειν.

Ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ τοὺς ἱ' βασιλεῖς τῶν Χαλδαίων καὶ τὸν χρόνον τῆς βασιλείας αὐτῶν, σάρονς ὡκ', ἥτοι ἐτῶν μυριάδας μγ' καὶ β', ἐως τοῦ κατακλυσμοῦ· λέγει γὰρ ὁ αὐτὸς Ἀλέξανδρος ὡς ἀπὸ τῆς γραφῆς τῶν Χαλδαίων αὐθίς παρακατάων ἀπὸ τοῦ θ' βασιλέως Λιρδάτου ἐπὶ τὸν ἱ' 25 λεγόμενον παρ' αὐτοῖς Ξίσουνθρον οὔτως· Λιρδάτου δὲ τελευτήσατος τὸν νίδον αὐτοῦ Ξίσουνθρον βασιλεῦσαι σάρονς ἱ· ἐπὶ τούτον μέρην κατα- 30 κλυσμὸν γενέσθαι. ἀναγεγόφθαι δὲ τὸν λόγον οὔτως· τὸν Κορόνον αὐτῷ κατὰ τὸν ὕπνον ἐπιστάντα φάναι μηνὸς Δεσίον ιε' τοὺς ἀνθρώπους ὑπὸ κατακλυσμοῦ φθαρήσεσθαι. κελεῦσαι οὖν διὰ γραμμάτων πάντων ἀρχὰς 30

7–13 Euseb. 1, 8, 13–24 || 14–21 Euseb. 1, 8, 25–35 || 22–p. 32, 3 Alex. Pol. FGrHist 273 F 79 = Berossus FGrHist 680 F 4 = Euseb. 1, 10, 17–12, 16 || 22–p. 31, 8 Euseb. 1, 10, 17–11, 5

1 ἔχοντα Go.^m ἔχοντα A || 3 παρηλλαγμένας v. Gutschmid Jac. παρηλλαγμέ-
να A || 5 Οὐμόρωκα Οὐμόρωκα (70 + 40 + 70 + 100 + 20 + 1 = 301) Scal. Jac. Markaye Euseb. | τοῦτο Go.^m τοῦτο A || 6 μεθεομηρεύεσθαι Scal. μεθεομη-
ρεύεσθαι A | κατὰ δὲ ἴσοψφον σελήνη (200 + 5 + 30 + 8 + 50 + 8 = 301) om. Euseb., secl. Jac. || 9 περφυσιολογῆσθαι Di. περφυσιολογῆσθαι A || 17 ἀκαρπο-
φόρον Gunkel Jac. παρποφόρον A || 27 καὶ ἐπὶ Go.^m Jac. || 29 Δεσίον Go.^m et A infra 39, 18 = Euseb. P. E. 9, 12, 1 δαισίον hoc loco A Desios hic et infra Eu-
seb. 1 || 30 φθαρήσεσθαι A Go. διαφθαρήσεσθαι Di. | διὰ secl. Jac.

καὶ μέσα καὶ τελευτὰς ὅρνύσατα θεῖται ἐν πόλει ἡλίον Σισπάροις, καὶ ναυτηρηγόσαμενον σκάφος ἐμβῆται μετὰ τῶν συνγεγένων καὶ ἀναγκαῖον φίλων ἐνθέσθαι δὲ βρώματα καὶ πόματα, ἐμβαλεῖν δὲ καὶ ζῷα πτητὰ καὶ τετραπόδα, καὶ πάντα εντρεπισάμενον πλεῖν· ἐνωτώμενον δὲ ποῦ πλεῖ, 5 φάναι· ποὺς τοὺς θεούς, ενδέξαμενον ἀνθρώποις ἀγαθὰ γενέσθαι. τὸν δ' οὐ παρακούσαντα ναυπηγήσαντα σκάφος τὸ μὲν μῆκος σταδίων πέντε, τὸ δὲ πλάτος σταδίων δύο, τὰ δὲ συνταχθέντα πάντα συνθέσθαι, καὶ γν-
ναῖκα καὶ τέκνα καὶ τοὺς ἀναγκαῖον φίλους ἐμβιβάσαι.

Γενομένου δὲ τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ ενδέως λίξαντος τῶν ὀρέων τινὰ 10 τὸν Ξίσουνθρον ἀφίεναι. τὰ δὲ οὔτε τροφὴν ενδύοντα οὔτε τόπον καθ-
ίσαι πάλιν ἐλθεῖν εἰς τὸ πλοῖον. τὸν δὲ Ξίσουνθρον πάλιν μετά τινας ἡμέρας 15 ἀφίεται τὰ ὅρνεα· ταῦτα δὲ πάλιν εἰς τὴν ταῦν ἐλθεῖν τοὺς πόδας πεπτηλω-
μένους ἔχοντα. τὸ δὲ τρίτον ἀφεδέντα οὐκέτι ἐλθεῖν εἰς τὸ πλοῖον. τὸν δὲ 20 Ξίσουνθρον ἐννοηθῆναι γῆν ἀναπεφηνέται, διελόντα τε τῶν τοῦ πλοίουν
15 ὄφαδν μέρος τι καὶ ιδόντα προσοκεῖλαν τὸ πλοῖον ὅρει τινὶ ἐκβῆται μετὰ τῆς γνναῖκὸς καὶ τῆς θυγατρὸς καὶ τοῦ κυβερνήτου, προσκυνήσαντας (δε) τὴν γῆν καὶ βωμὸν ἰδουσάμενον καὶ θυσίαστα τοῖς θεοῖς γενέσθαι μετὰ τῶν ἐκβάντων τοῦ πλοίουν ἀφανῆ. τοὺς δὲ ὑπομείναντας ἐν τῷ πλοίῳ μὴ εἰσπο-
ρευομένων τῶν περὶ τὸν Ξίσουνθρον ἐκβάντας ζητεῖν αὐτὸν ἐπὶ ὄντοματος 25 βιοῦντας, τὸν δὲ Ξίσουνθρον αὐτὸν μὲν αὐτοῖς οὐκέτι ὄφθηναι, φονὴν δὲ ἐκ τοῦ ἀέρος γενέσθαι κελεύονταν ὡς δέον αὐτοὺς εἶναι θεοσεβεῖς. καὶ γὰρ αὐτὸν διὰ τὴν εὐθέτειαν πορεύεσθαι μετὰ τῶν θεῶν οἰκήσοντα. τῆς δὲ αὐ-
τῆς τιμῆς καὶ τὴν γνναῖκα αὐτοῦ καὶ τὴν θυγατέρα καὶ τὸν κυβερνήτην μετεσχηκέναι. εἰπέ τε αὐτοῖς ὅτι ἐλεύσονται πάλιν εἰς Βαθυλῶνα, καὶ 30 ὡς εἴμαρται αὐτοῖς Σισπάρων ἀνελομένοις τὰ γράμματα διαδοῦνται τοῖς ἀνθρώποις, καὶ ὅτι ὅπου εἰσὶν ἡ χώρα Αρμενίας ἐστί. τοὺς δὲ ἀκούσαντας ταῦτα θῦσαι τε τοῖς θεοῖς καὶ πεζῇ πορευεῖσθαι εἰς Βαθυλῶνα.

Τοῦ δὲ πλοίουν τούτουν κατακλυθέντος ἐν τῇ Αρμενίᾳ ἔτι μέρος τι ἐτοῖς Κορδυνθαίων δρεσι τῆς Αρμενίας διαμένειν, καὶ τινας ἀπὸ τοῦ πλοίουν 30 κομίζειν ἀποξύνοντας ἀσφαλτον, χρᾶσθαι δὲ αὐτῇ πρὸς τοὺς ἀποτροπια-

9–27 Euseb. 1, 11, 6–33 || 28–p. 32, 3 Euseb. 1, 11, 34–12, 5

1 Σισπάροις Jac. Σισπάροις Scal. Siparer Euseb. || 4 πλεῖν Scal. πλήρη A ||
5 εὐξόμενον v. Gutschmid Jac. || 6 ναυτηρηγόσαθαι v. Gutschmid ναυτηρηγόσι τὸ
conī. Jac. | δέκα πέντε v. Gutschmid fünpfiehn Euseb. || 7 συναγθέντα conī. Jac. ||
10 οὔτε¹ Jac. οὐδὲ A || 13 τὸ δὲ τρίτον] ταῦτα δὲ τὸ τρίτον Schnabel || 14 τε] δὲ μαλιτ
Jac. || 15 προσοκεῖλαν Go.^m προσοκεῖλαν A || 16 προσκυνήσαντα δὲ] προσκυνή-
σαντα A προσκυνήσαντα τε v. Gutschmid προσκυνήσαι τε conī. Jac. || 20 βιοῦν-
τας Go.^m βιοῦντος A || 21 γάρ v. Gutschmid Jac. παρ' A || 25 Σισπάροις] Sipar-
er Euseb. || 27 πεζῇ Müller Jac. περιξὺ A περιξὺ Go. περιξὺ Scal. Di. εἰς Fuss
Euseb. || 28 κατακλυθέντος Scal. κατακλυθέντος A || 29 κορκνοδαίων A Κορκνο-
δαίων Müller Jac. Korduaergebirge Euseb. || 30 αὐτῇ Müller Jac. αὐτὴν A

56 μούς. ἐλθόντας οὖν τούτους εἰς Βαβυλῶνα τά τε ἐκ Σισπάρων γράμματα ἀνορύξαι καὶ πόλεις πολλὰς κτίζοντας καὶ ιερὰ ἀνιδρυσαμένους πάλιν ἐπικτίσαι τὴν Βαβυλῶνα.

Τούτων δὴ ἀπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ Πολυίστορος, ὡς ἀπὸ Βηρώσσου τοῦ τὰ Χαλδαϊκὰ φευδηγοροῦντος, προκειμένων ἔξεστι τοῖς ὁρθῶς ἐπιβάλλειν 5 βουλομένους τῇ τῆς Γενέσεως θείᾳ γραφῇ καὶ τῇ προκειμένῃ Χαλδαϊκῇ τερατολογίᾳ πόσον ἀλλήλων διεγνόχασι, πᾶς τε ἐν τοῖς πλείσιν ἀντιτίπτειν τοῖς θεοπνεύστοις ὅντοις, ἐξ αὐτῶν λαβοῦσσα τὰς δλας ἀφορμάς, καὶ διὰ τῆς τοῦ φεύδοντος ἐπιμιξίας εἰδωλολατρίαν καὶ τῆς κοσμικῆς δημιουργίας ἀλλην τινὰ κατὰ τὸν χρόνον καὶ τὸν τρόπον δύναμιν παρεισάγειν 10 ἐπείγεται, φεύγοντα γὰρ εἰπεῖν ὅτι ἐκ τῶν Μωνσαϊκῶν γραφῶν κέκλοφε τὰς ἀρχὰς τῆς συγγραφῆς τὸν Ὁάννην τὸ θαλάττιον ζῷον προβάλλεται, ὅπερ οὐδὲ γέγονέ ποτε οὐδ’ ὄφθη τινὶ οὐδ’ ὑφέστηκε, καθάπερ οὐδὲ σκίνδαφοι καὶ τραγέλαφοι· καὶ τοῦτο φησι παραδοῦναι τοῖς ἀνθρώποις, γενέσθαι πω χρόνον ἐν ᾧ τὸ πᾶν σκότος καὶ ὕδωρ ἦν. ἐπεὶ γάρ οὐκ ἰσχυσει 15 προφανῶς εἰπεῖν τὰ τοῦ θεόπτου δίγματα λέγοντα· καὶ σκότος ἐπάνω τῆς ἀβύσσου¹⁶, μετέπλασε μὲν τοὺς λόγους, οὐ μὴν δὲ τοὺς ἐχέφρονας ἔλαθεν, 20 εἰ καὶ ἐπάγει λέγων καὶ τούτοις ζῷα τερατώδη καὶ τὰ ἔξης, συγχέαι τὸν ἀκροατὴν σπουδάζοντα καὶ πρὸ τῆς οὐρανοῦ καὶ γῆς δημιουργίας τὸ σκότος καὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὸν ἀνυποστάτων ζῷων ὑποτιθέμενος τὴν εἰδωλομα- 25 νεστάτην καὶ ἀνύπαρκτον ὑπαρξίην, ὃν τὰς εἰκόνας φησὶν ἐν τῷ τοῦ Βίβλου γαῶς σώζεσθαι.

Οὐοίως δὲ καὶ τὰ λοιπὰ περὶ τε θαλάττης καὶ οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ διαπλάσεως ἀνθρώπων διαμονικοῖς ενδρήμασι σκοτεινοῖς καὶ διανοίας πακοδαίμονος ἀναπλάσμασι, κατὰ τὸν θεῖον Γρηγόριον, μυθικῶς δῆθεν 25 συγκαλόπτοντα παρατίθεται, πολύθεον τοῖς πειθομένοις αὐτῇ πλάνην εἰσάγοντα καὶ ἐκ προϋποκειμένης ὑλῆς δεῖξαι σπουδάζοντα τῆς ὑγρᾶς οὐσίας τὴν τῶν ὄντων ὑπαρξίην.

Διὸ καὶ περὶ τῶν ἀπέιρων ἐτῶν καὶ τῶν δέκα βασιλέων τῶν πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ δοσα ἄλλα ἀποτὰ ἐν αὐτῇ λέλεκται ἀπαρορεύοντας μηδὲν εἶναι 30 ἀληθές, οὐδὲ τὴν τῶν ἐτῶν εἰς ἀνάλυσιν ἡ μερισμὸν ἀποδέχομαι, οὐδὲ τοὺς ταῦτα ἀλληγορίσαντας καὶ εἰπόντας τὸν ἐνιαυτὸν ἡμέραν λο-

31 ΛΕΙΠΠΕΙ

16 Gen. 1, 2 || 25 Greg. Naz. Orat. theol. 2, 14 || 32 – p. 33, 23 reprehendit Syncellus Panorum; cf. infra 35, 7; 41, 30 et Chron. Barberini. apud Gelzer 2, 199

1 Σισπάρων] Siparer Euseb. || 2 κτίζοντας Scal. σκοτίζοντας A gebaut Euseb. || ἀνιδρυσαμένους v. Gutschmid || 6 Γενέσεως Go.^m γενέσεως A || 11 κέκλοφε Go.^m κέκλωφε A || 17 μετέπλασε Di. μεταπλάσαι A || 20 ὑποτιθεμένη Go.^m || 33 manu recentiori A^m

γίζεσθαι τοὺς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ, παραλαβόντας ἀπὸ τοῦ τετάρτου τῶν ἐγρηγόρων ἀρχοντος Χωραβίηλ τὸ τοῦ ἥλιον ἀνακυκλευματικὸν μέτρον εἶναι ἐν ζῳδίοις δώδεκα, μοίραις τριακοσίαις ἑξήκοντα· ἡ δὲ μοῖρά ἐστιν ἡμέρα μία καὶ λεπτὸν ἐν. μὴ μαθόντες, φησί, τί ἐστι ποσότης ἐνι- 5 αυτοῦ, διὰ τὸ μηδέποτε ἐγνωρίσθαι τοῖς ἀνθρώποις τὸ τοῦ ἐνιαυτοῦ μέτρον. 58 καὶ πῶς δινατὸν μαθεῖν τινα τὸν περὶ ζῳδίων δώδεκα τὸν ἀνακυκλευτικὸν τοῦ ἥλιον ἐτήσιον χρόνον, μὴ γινώσκοντα διτὶ ἐνιαυτός ἐστι δωδεκαμερῆς καὶ δωδεκαμηνίας; εἰτά φησιν· ὁ γοῦν παρ’ αὐτοῖς σάρος λεγόμενος ἡμέραι εἰσὶ γχ’, ὁ δὲ νῆρος ἡμέραι χ’, ὁ δὲ σῶστος ἡμέραι ξ’. καὶ δὲ μὲν 10 σάρος τῶν γχ’ ἡμέρῶν ἀναλνόμενος εἰς τὰς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἡμέρας τξε’ ποιεῖ ἔτη δ’ καὶ μῆνας ι’. ὁ δὲ νῆρος χ’ ἡμέραι ποιεῖ ἔτος α’ καὶ μῆνας ζ’ ωγ’, ὁ δὲ σῶστος ποιεῖ μῆνας β’. οἱ ρχ’ σάροι ποιοῦσιν ἡμέρῶν μὲρυμιάδας μγ’ καὶ δύο χιλιάδας. ταῦτα δὲ ἀναλνόμενα εἰς τὸν καθ’ ἐκαστον ἐνιαυτὸν ποιοῦσιν ἔτη, αρπγ’ καὶ μῆνας σ’ ωγ’. ταῦτα συναπτόμενα τοῖς 15 ἀβασιλεύοντος ἔτεσιν, ανζ’ πληροῖ ἀπὸ Ἀδάμ ἔως τοῦ κατακλυσμοῦ χρόνων τῷ βσιμ’ συμφώνως τῇ ἡμετέρᾳ γραφῇ. τῶν δὲ, ανή’ ἐτῶν ἡ ἀναμετόησις δι’ ἐβδομάδων ἦν γινομένη, ὡς εἶναι τὰς ἀπὸ Ἀδάμ ἔως Ἀλώδον μυριάδας ε’ καὶ ρξξ’. εἴτα τὴν τῶν Χαλδαίων, φησιν, ἀμφίβολον ὑπόνοιαν ἀποδεικτικῶς διαλύσας ἀναγκαῖον ἡγησάμην καὶ τὰ πρὸ 20 παραδόσεως ἔινος τοῦ ρξε’ Ενώχ, ασπς’ ἔτει ποῶτον ἐομηρεῦσαι, εἴτα ἔξης ἐπὶ τὴν ἀπὸ Ἀδάμ ἔως τῆς εἰκοσαετηρίδος Κονσταντίνου στοιχείωσιν 59 δρμῆσαι, ἵνα διὰ τῆς τῶν κρατησάντων κατ’ ἔθνος βασιλέων ὀνομασίας τὸν τῶν εωις’ ἐτῶν ἀπαραλέπτως συνάξας ἐπιδείξω.

Ἐτι δὲ καὶ ἐκ τῶν ἐν ταῖς φημέναις γραφαῖς γενεαλογούμενων ἀνδρῶν τῶν 25 ἀπὸ Ἀδάμ ἔως τοῦ πανευφίμου δευτέρου καὶ κ’ ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας καὶ Αἰγύπτου καὶ τῶν δύο Λιβύων εἰδωλοκτόνου Θεοφίλου τοὺς χρόνους συντάξας παραθήσομαι ἀριθμὸν ἐτῶν, εδρό’ πρὸς τὸ μηδεμίαν ἀφορμήν ἀντιθέσεως ενδισκειν ἐν ταῖς φημέναις ἡμῖν γραφαῖς τοὺς οἰήσει σοφοὺς αἰγεσιάρχας τε καὶ ἐθνικούς· διτὶ οἱ μὲν ἐθνικοὶ οἰήσει σοφοὶ ἐνόμισαν πολλῶν μυριάδων ἐτῶν εἶναι τὸν κόσμον. οἱ δὲ αἰγεσιάρχαι τὸ ἀνάπταλν τὸν Χοιστὸν τὸν χρόνον δημιουργὸν ὑπὸ χρόνον ὀμολογοῦσι λέγοντες· ἦν ποτε διτὶ οὐκ ἦν. ἀλλ’ οὗτοι πάντες οἰχέσθωσαν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἀκούσαντες· ἐταίρε, πῶς εἰσῆλθες ὅδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; καὶ λόγον δὴ τὸ ἐπισφράγισμα τοῦ λόγου καὶ εναπόδεκτον δ συγγραφεὺς ἀπο-

24 vide Gelzer 2, 189 || 33 Matth. 22, 12

12 σῶστος Go.^m σῶσσω A || 14 αρπγ’ Go.^m αρπγ’ A || 15 ρξξ’] αρη’ maluit Gelzer || 20 παραδόσεως rectius fortasse παραβάσεως ut uult Go.^m; cf. supra 19, 17 | ρξε’ Go.^m ε’ A cf. supra 19, 19 et infra 34, 16 || 21 εἰκοσαετηρίδος Go. εἰκοσαετηρίδος A

δέδωκε, καὶ ἡμεῖς σὺν τοῖς εὐ φρονοῦσιν ἀποδεχόμεθα τοῦ λόγου τὸ πέρας
ὅς κράτιστον ἀλλ᾽ ἔδει τούτων οὕτως αὐτῷ διεγνωσμένων καθὼς ἔφησαν,
ὅτι πολλῶν μυριάδων ἐτῶν εἶναι τὸν κόσμον νομίζουσιν οἱ ἐθνικοὶ οἵγει
60 σοφοί, διαπτύσσαι τὴν δόξαν αὐτῶν καὶ ἐν μηδενὶ συμφωνοῦσαν ως φενδή
καὶ ἀντίθεον τῇ καθ' ἡμᾶς ἀληθείᾳ σπεῦσαι μᾶλλον ἀποδεῖξαι ταῦτην, 5
ἔπει, καθὼς ἀνωτέρῳ σαφῶς ἀποδέεικται καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς Γενέσεως
δειχθῆσται προϊόντος τοῦ λόγου θεοῦ χάριτι, πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ οὐδὲ
Χαλδαίων ὥφθη βασιλεία ἡ ἔθνος οὐδὲ Βαβυλῶν ἔχοημάτισεν, ἢν φασι
μετὰ τὸν κατακλυσμὸν ἐπικτισθῆναι. τὸ δὲ ἐπάγειν αὐτὸν ὅτι ἐξ ὀρχῆς
ἐν ταῖς τῆς κοσμοποιίας ἐξ ἡμέραις ἡ διὰ Μωνσέως δοθεῖσα ἡμῖν πρώτη 10
βίβλος οὐκ ἐδίλον χρόνον μέτρα, εἰ μὴ μόνον ἡμέραν καὶ τόκτα καὶ
ἔβδομάδα, ἀπρόσφορον παταχοῦ γὰρ ἐτῶν μέμνηται λέγοντα· καὶ ἔξη-
σεν Ἀδὰμ ἔτη ἀλλ' καὶ ἀπέθανε, καὶ ἐφεξῆς ἐπὶ τῶν ὅλων γενεᾶν ὄμοιώς,
πλὴν εἰ καὶ τοῦτο πεισθείη τις, ὅπερ οὐκ οἴμαι, καθὼς φησιν, ὅτι οἱ ἐξ
αὐτοῦ, ἥγονν τοῦ Ἀδάμ, δι τὸν ἔβδομάδιον τοὺς χρόνους ἡρύθμοντ, ἔως τοῦ 15
οὗτος Ἐνώχ, ὅπερ ἦν κοσμικὸν αστέρα – ἐν τούτῳ γὰρ κατ' ἐπιτρο-
πὴν τοῦ ἐπὶ πάντων θεοῦ ὁ ἐπὶ τῶν ἀστρῶν ἀρχάγγελος Οὐρανὸς ἐμίρνουσε
τῷ Ἐνώχ τί ἐστι μὴν καὶ τροπὴ καὶ ἐνιαυτός, ως ἐν τῇ βίβλῳ αὐτοῦ Ἐνώχ
φέρεται, καὶ τὸ ἔχειν τὸν ἐνιαυτὸν τοῦ ἔβδομάδας, καὶ ὅτι τῶν αστέρων
ἐτῶν γίνονται ἡμερῶν μὲν μυριάδες μες' καὶ ,ντς', ἔβδομάδων δὲ μυριάδες 20
61 σ' καὶ ,ντς', ἐν αἷς οὔτε μὴν οὔτε τροπαὶ οὔτε ἐνιαυτοὶ οὔτε τὰ τούτων
μέτρα τοῖς ἀνθρώποις ἐγνωσθησαν – ἀτοπώτερον σεναχθήσεται συμ-
πέρασμα τοῖς τὰ Χαλδαϊκὰ συγγραφαμένοις τότε βασιλεύοντοι, ως ἐκεί-
νοις δοκεῖ καὶ τῷ αὐτῶν ἐνλαβεστάτῳ μοναχῷ συγγραφεῖ Ἀννιανῷ καὶ
Πανοδώρῳ μοράζοντι συγχρόνῳ αὐτοῦ ἴστορικῷ. εἰ γάρ ἐννακοσίοις πεν- 25
τήκοντα ἐξ ἔτεσι πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐγνωσθῆται τῷ Ἐνώχ καὶ τοῖς
μετ' αὐτοῦ ὁ ἐνιαυτος χρόνος καὶ ὁ τετραμερῆς αὐτοῦ τροπικῶς καὶ ὁ
δωδεκαμερῆς μηνιαῖς, ἅρα ἐγίνωσκον καὶ οἱ πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἀν-
θρωποι χιλίοις πον ἔτεσιν, ἥγονν ἀγροῦ, τοῖς ἡμιακοῖς ἔτεσι καὶ μησὶ
καταμετρεῖν τὰ τῶν βασιλέων αὐτῶν ἔτη. καὶ περὶ τῶν ψ' τὰ παρ' ἔκεινοις 30
ἐτη φημιζόμενα λογίζεονται ἡμᾶς ἡμέρας, διὰ τὸ συμφωνῆσαι, ως φασι,
τῇ θείᾳ γραφῇ καὶ τῇ ἀληθείᾳ, ἡς ἐκπεπτώκασι κατὰ πάντα τρόπον, καὶ
οὔτε ταῖς περὶ κατακλυσμοῦ μαρτυρίαις αὐτῶν πρὸς τὴν τῶν ἡμερών
πίστωσιν προσέχειν χρὴ οὔτε ἄλλῃ τινὶ δαιμονιώδει αὐτῶν ἴστορίᾳ. σχεδὸν

12 Gen. 5, 5 || 17–19 ps. Sym. f. 23^r = Cedr. 21, 11 || 18 1 Enoch 72–73 ||
24–25 uide Gelzer 2, 189

12 ἀπρόσφορον Di. α' πρόσφορον A || 13 γενεᾶν Go. γενεᾶν A || 16 οὗτοι οὗτοι A
cf. supra 19, 19; 33, 20 || 24 τῷ Go.^m τοῦ A || 24–25 Ἀννιανῷ καὶ Πανοδώρῳ Di.
ἀννιανῷ καὶ πανοδώρῳ A || 25 εἰ Go.^m εἰ γάρ πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ redun-
dat A || 29 ἀγροῦ Di. ἀγροῦ καὶ A

γάρ ἀπὸ ταύτης τῆς συγγραφῆς καθάπερ ἐκ τινος πιγῆς βορβορώδοντος καὶ
τῶν παραπλησίων αὐτῇ πᾶσα μιθώδης Ἑλληνικὴ καὶ Μανιχαϊκὴ κακο-
δοξία ἀνέβλινε, καὶ τῶν καθ' ἡμᾶς δὲ αἰρέσεων οὐκ ὀλίγαι τὰς ἀρχὰς ἐκ
τοιούτων ἀπατηλῶν γραφῶν ἐσχίκασι τὰς ἀφορμάς. οὐδὲν προήχθη-
5 μεν ἀσφαλείας ἐνεκα τῶν τὰ τοιαῦτα μυθάρια ως καίγια λογιζομένων τὰς 62
προγραφείσας μαρτυρίας Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν προειρημένων δύο μοναζό-
των Ἀννιανοῦ τε καὶ Πανοδώρου τῶν ὁμοχρόνων ἐπὶ Θεοφίλου τοῦ εἰκο-
στοῦ δευτέρου ἀρχεπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἀκμασάντων καὶ πολλὰ χρή-
σιμα πεφάλαια ἴστορικὰ πεπονηκότων παραθέσθαι, εἰ καὶ ἐν τῷδε τῷ
10 μέρει δοκοῦντές τι κατορθοῦν οὐδὲν τῇ ἀληθείᾳ κέρδος προσίγαγον, δε-
ξάμενοι τὰς Ἀλεξάνδρου τοῦ προρρηθέντος περὶ τῆς τῶν Χαλδαίων βασι-
λείας δόξας, ὅτι πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐν Βαβυλῶνι ἐβασίλενσαν, καὶ τὸν
τῶν ἐτῶν μυριαδισμὸν ἀλληγορησάντων, πρὸς τούτοις δὲ καὶ Ἀβυδηροῦ
καὶ Απολλοδώρου περὶ τῶν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ Μανεθῶ περὶ τῆς Αἰγυπτίων
15 δυναστείας πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ παρόμοια μυθολογούντων, ὡς τὰς χρή-
σεις, Ἀβυδηροῦ φημὶ καὶ Απολλοδώρου καὶ Μανεθῶ, προστεθῆναι ταύτης
ἡγούμαι τῆς προθέσεως, ως ἀν καὶ ἐξ ἀλλήλων αὐτοῖς τὸ ἀσύρματον
συναχθῆ καὶ ύπ' ἐντοῦ τὸ κακὸν ἀνατραπῆ, καὶ οὕτω τοῖς μετά τὸν
κατακλυσμὸν ἐτεσι τὰ κατὰ μέρος δῆση δύναμις ἐπισημήρασθαι.

20 Τῶν μέντοι προαναφερομένων θεοφιλεστάτων ἴστορικῶν μοναχῶν ἴστεον
εἶναι τὴν ἔκδοσιν Ἀννιανοῦ μὲν ἐπιτομωτέραν καὶ ἀκριβεστέραν τῇ ἀπο-
στολικῇ τε καὶ πατρικῇ παραδόσει ἀκόλουθον, ἐν ἣ τὴν θείαν σάρκωσιν
τῷ, εφ' πληρούμενῷ καὶ ὀρξαμένῳ τῷ, εφ' αὐτοῖς πεντεκάντοντα, τὴν δὲ ἀγίαν καὶ
25 ὀλόφρωτον ἡμέραν τῆς ἀναστάσεως κε τὸν παρὰ Θωμαίοις Μαρτίου μη-
νός, τοῦ δὲ παρὰ Αἰγυπτίοις Φαμενῶθ καθ', ἦν καὶ πρωτότοιστον ἡμέραν
ἐν τῷ ύπ' αὐτοῦ συστάντι πασχοναλίῳ τῶν φλβ' ἐτῶν μετά τινων σχο-
λαστικῶν ἐπιστασιῶν διεσάφησε, τῷ, εφ' αὐτῷ ἔτει τοῦ κόσμου ἀρξαμένῳ
κατὰ αὐτήν τὴν ζωοποιὸν τοῦ πρώτου κυριακοῦ πάσχα ἡμέραν, οὗτοιος
πασχοναλίον φιλαληθεστάτην ἔκδοσιν εὑρήσει ὁ φιλομαθῆς ἐν τῷδε τῷ
30 πονίματι κατὰ τὸν δέοντα τόπον μετά καὶ τοῦ παρ' ἡμῖν πονηθέντος ἴσο-
δυνάμου αὐτοῦ τοῦ δὲ Πανοδώρου πολυμερῆ τε καὶ πολυειδῆ, πολλά τε
χρήσιμα ἔχοντα, οὐ μόνον χρονικῆς ἔχόμενα θεωρίας, ἀλλὰ καὶ τῆς
κανονικῆς τῶν δύο μεγάλων φιλοτίχων ἡλίουν καὶ σελήνης κινήσεων, ἐν
πολλοῖς δὲ ταντολογοῦσαν καὶ λειπομένην ἔτεσι τζ' τῶν, εφ' ἐτῶν τῆς

26 cf. infra 382, 1 || 34 cf. infra 378, 8

13 ἀλληγορήσαντες Go.^m || 13 et 16 Ἀβυδηροῦ Go.^m ἀβυδηροῦ A || 15 μυθολογοῦν-
τος Go.^m || 21 Ἀννιανοῦ Di. αἰννιάνον A || 31 Πανοδώρου Di. πανοδώρον A ||
32 ἔχουσαν Go.^m ἔχουσα A

ἀρρήτον ἐνανθρωπίσεως τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ διὰ τοῦτο σφαλλομένην περὶ τὸ πασχάλιον ἡμέραν (τῷ γὰρ, εφεκὲ' ἔτει τοῦ κόσμου ταύτην γεγενῆσθαι παραδίδωσι μηρὸς Μαρτίου κ', ἥτοι κατ' Ἀλγυπτίους Φαμενώθ κ'), ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τὸ γενέθλιον τοῦ σωτῆρος ἡμῶν ἔτος οὐδὲ ὑγιῶς ἔχονταν. ἀμφότεροι δὲ αὐτῶν τὸν Καισαρείας Παλαιστίνης⁵ Εὐσέβιον καταμέμφονται, διτὶ μὴ δεδύνηται ως αὐτοὶ τὸν μυριαδισμὸν τῶν Χαλδαϊκῶν ἔτῶν, ἥτοι τῶν ριζῶν, εἰς ἡμέρας νοῆσαι, καὶ ἀναλύσεως ἡ με-⁶⁴ρίσεως αὐτοὶ πεποιήκασιν, ως προδέδεικται, ἵνα σύμφωνος εὐδελῆ τῇ γραφῇ. ἡμεῖς δὲ αὐτὸν μᾶλλον ἀποδεχόμεθα μὴ συμβιβάσαντα τὸ φεῦδος τῇ ἀληθείᾳ. πολυμαθῆς γὰρ ὁν καὶ εἰδὼς Χαλδαίους μὲν ἀπείρονες αἴσιας¹⁰ τῆς κοσμογονίας εἰσάγοντας, Ἐλληνας δὲ καὶ Ἀλγυπτίους ἐν εἶκοσι πέντε περιόδοις ἔτῶν λέγοντας τῶν ἀπὸ ἀναξά', ἥτοι ἐν λεῖχιλάσι καὶ φκέ' τὴν κοσμικὴν ἀποκατάστασιν γίνεσθαι λέγοντας, ἥγονν ἀπὸ σημείου εἰς ση- μεῖον τοῦ οὐρανοῦ τὴν ἀποκατάστασιν, ως ἐν τοῖς Γενικοῖς Ερμοῖ καὶ ταῖς Κυρανίσι φέρεται, τούτον χάριν περιττὸν ἥγιστο τὰς ἀλλοτρίας δόξας¹⁵ ἀλληγορῆσαι, ως ἔοικε. μέμφονται δὲ αὐτὸν ἐν ἄλλῳ μέρει εὐδόγως, διτὶ ἐν τῇ ἀνακεφαλαίωσει τοῦ χρονογραφείου αὐτοῦ σα' ἔτη ἐσφάλη. ἀντὶ γὰρ, εωις', εφεκς'. ἐστοιχείωσε δὲ οὔτως· ἀπὸ Ἀδάμ ἔως τῆς γεννήσεως Ἀβραὰμ συνῆξεν ἔτη γραπτό, καὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἔως τῆς εἰκοσαετηρίδος Κονσταν- τίνου ἐν τῷ κατὰ πλάτος συνῆξε χρόνον ἔτῶν βιτρί. ἂν γίνεται ἔτη εφεκς'.²⁰ ἡ δὲ τοιαῦτη παράνοια, φησὶν ὁ Ἀννιανός, ἐκ τοῦ ἀνακυλεντικοῦ τόμου τοῦ πάσχα ἐλέγχεται, ἥτοι ἐκ τοῦ ἡλιακοῦ κύκλου τῶν φλβ' ἔτῶν. εἰς ταῦτα γὰρ ἀναλύσαντες τὰ εφεκς' ἔτη ενδισκομεν περιόδους ι' καὶ λοιπὰ ἔτη σα'· ταῦτα εἰσαγαγόντες εἰς τὸν τοῦ πάσχα τόμον ἐνδισκομεν τὴν ιδ' σύμφωνον τοῦ Φαμενώθ καθ', δὲ ἐστὶ Μαρτίου κε', τὴν δὲ κυριακὴν Φαρμονίη γ', τοῦτ' ἐστὶ Μαρτίου καθ'. τῶν δὲ παραλειφθέντων ἔτῶν σα' τῷ αὐτῷ Εὐσέβιῳ ἡ ἀπόδειξις ἐν ταῖς θείαις γραφαῖς οὕτω κεῖται· μετὰ τὸν κατακλυσμὸν τῷ Σὴμ γεννᾶται ὁ Ἀρφαξάδ, εἰδ' οὕτως γεννᾶται Καινᾶ· τοῦτον τὸν Καινᾶν οὐκ ἐγενεαλόγησεν ὁ Εὐσέβιος τεκνώσαντα ἐν

¹⁴ uide W. Kroll, RE 23, 128 – 134 (Kyraniden); A.-J. Festugiére, La Révélation d'Hermès Trismégiste I, Paris 1944, 203 – 207; cf. infra 57, 16 || 18 Euseb. 2, 15, 4 || 20 Euseb. 2, 231c, f (anno 2342); cf. Euseb. 1, 62, 6 ('5518 Jahre') || 32 Gen. 11, 10 – 13 LXX; hunc Cainan textus Hebraicus et Samaritanus non exhibent, omisit etiam ut uidetur textus LXX quem adhibuerunt Eusebius 1, 42 et Africanus (fr. 9, infra 97, 5); cf. Anon. Matr. 3, 9, Chron. Epit. 10, 16, Hippolyt. fr. 1, Luc. 3, 36

¹⁵ λέγοντας del. Di. || 13 ἥγονν Go.^m ἥγονν ἡ Α || 15 Κυρανίσι βιβλοις Bredov. || 18, εφεκς' Go.^m, εφεκς' Α || 19 εἰκοσαετηρίδος Go. εἰκοσαετηρίδος Α || 21 Ἀννιανός Di. αἰννιάνος Α

τῷ ψλ' ἔτει τῆς ζωῆς αὐτοῦ τὸν Σαλά· ἔτι δὲ καὶ Αιωδὸν τὸν κριτὴν οὐκ ἐστοιχείωσε κρίναντα τὸν Ἰσραὴλ ἔτη ι'. οἱ δὲ οἱ ἐρμηνευταὶ ἐνδέκατον κριτὴν αὐτὸν ἔταξαν. ἔτι δὲ καὶ τὰ τῆς ἐπικρατήσεως τῶν ἐν τοῖς κριταῖς σποράδην βασιλευσάντων ἐξ ἀλλοφύλων ἔτη ρια' οὐκ ἐψηφίσατο, λογι-⁵σάμενος ἐν τοῖς κριταῖς λελογίσθαι αὐτά· οἱ δὲ οἱ ἐρμηνευταὶ ὄνομαστὶ ἥρ- μήνενσαν αὐτὸνς κρατήσαντας τὸν Ἰσραὴλ ἔτη ρια', τοὺς ιγ' κριτὰς κρί- ναντας τὸν Ἰσραὴλ ἔτη σαθ', ως εἶναι δλον τὸ τῶν κριτῶν βασίλειον ἔτῶν νι'. ἔτι δὲ καὶ μετὰ τὴν τελευτὴν Σαμψών τοῦ κριτοῦ τῆς ἀναρχίας, ἥτοι εἰρήνης, τοῦ λαοῦ μ' ἔτη ἐν τῷ κατὰ πλάτος οὐκ ἔθηκεν· δὲ Ἀφρικανὸς¹⁰ αὐτῶν ἐμημόνευσε καὶ τῇ τοῦ χρονογραφίου αὐτοῦ ὅμαδι συμψηφισάμενος ἥνωσε.

Ταῦτα Ἀννιανὸς ἐπὶ λέξεώς φησι μεμφόμενος Εὐσέβιον τὸν Παμφίλον¹⁵ δικαίως περὶ τῆς παραλήψεως τῶν σα' ἔτῶν. συνῳδὰ δὲ αὐτῷ καὶ Πανό- δωρος περὶ τούτων ἐγκαλεῖ, οὐ τὰς χρήσεις περὶ τούτου παρέλκον ἥγονό- μενα παραθέσθαι. πλὴν καὶ Εὐσέβιος καὶ Ἰωσηπός καὶ ἄλλοι περὶ τῆς τῶν Χαλδαίων βασιλείας ἴστοροι φαίνονται λέγοντες ὅτι πρὸ τοῦ κατα- κλυσμοῦ ἐβασίλευον ἐπόμενοι Ἀλεξάνδρῳ τῷ Πολνίστορι καὶ Ἀβυδηρῷ καὶ Απολλοδώρῳ, μηδεμίαν ἔχοντες ἀφορμὴν ἐκ τῶν θειῶν γραφῶν. διτὶ γὰρ μετὰ τὸν κατακλυσμὸν διαμερισθέντες τὴν οἰκουμένην οἱ τρεῖς νιοὶ²⁰ Νέων πάλιν ἐπὶ τὴν ἀνατολὴν ἐξ αὐτῶν ὥρησαν κάτειθεν, ὡς φησιν ἡ γραφὴ κατ' ἐπαράληψίν τινα, μετὰ τὸν διαμερισμὸν καὶ τὰς γεννήσεις αὐτῶν ἥλιθον ἐν γῆ Σεναάρ, ἥτις ἐστὶ Βαβυλών, ὁ ἐρμηνεύεται σύγχυσις, διὰ τὸ συγκεχύσθαι ἐκεῖ τὰς γλώσσας τῶν τὸν πύργον οἰκοδομούντων, ἀκοντέον τρανῶς τῆς γραφῆς λεγούσης²⁵ καὶ ἔγένετο ἐν τῷ κινηται αὐτοὺς ἀπὸ ἀνατολῶν ἐνδρον πεδίον ἐν γῇ Σεναάρ, καὶ κατόπικησαν ἐκεῖ. καὶ εἰπεν δ ἄνθρωπος τῷ πλησίον· δεῦτε, πλινθεύσωμεν πλίνθους καὶ ὀπτήσωμεν αὐτὰς πυρί· καὶ μετ' ὀλίγον· καὶ διέσπειρον αὐτοὺς κέριος ἐκεῖθεν ἐπὶ πρόσωπον τῆς γῆς καὶ ἐπαύσαντο οἰκοδομούντες τὴν πόλιν καὶ τὸν πύργον. διὰ τοῦτο ἐκλίθη τὸ ὄνομα αὐτῆς Σύγχυσις.³⁰ σύγχυσις δὲ Βαβυλών ἐρμη- νεύεται Έβραιστί. προείρηκε δὲ πρὸ μικροῦ προλαβοῦσα ὅτι 'Χοὺς δὲ ἔγένετο τὸν Νεβρώδ. οὗτος ἥξατο εἶναι <γίγας> ἐπὶ τῆς γῆς. οὗτος ἦν γίγας κυνηγός ἐναντὶ κυρίουν. καὶ ἔγένετο ἡ ἀρχὴ τῆς βασιλείας αὐτοῦ

¹ Iudic. 12, 11; Euseb. 2, 60^b: Post Esebon in libro Hebreorum fertur iudex Ae-
lon rexisse populum anni X: qui non habetur apud LXX interpretes. eum iudicem
habet hodie saltem uterque || 3 Euseb. 1, 50, 9; 52, 2 || 8 Euseb. 1, 47, 17; cf. infra
204, 7 = Africanus fr. 27 || 24 Gen. 11, 23 || 27 Gen. 11, 8 – 9 || 30 Gen. 10, 8 – 10

² Αιωδὸν] Ηειλὼν infra 193, 7 || 5 ἡρμήνευσαν Di. ἐρμήνευσαν Α || 9 τῷ Di.
τῷ δὲ Α || 12 Ἀννιανός Di. αἰννιάνος Α || 13 Πανόδωρος Di. πανόδωρος Α ||
17 Ἀβυδηρῷ Go.^m ἀβυδηρῷ Α || 23 τῷ πύργον Go. τοῦ πύργου Α || 29 αὐτῆς Α
αὐτοῦ Gen. || 31 γίγας om. A

Βαβυλών, Όρεχ καὶ Αρχὰδ καὶ Χαλάνη ἐν γῇ Σεναάρ.²² τούτων τί σαφέστερον ἀκούειν ἐθέλοιμεν περὶ Βαβυλῶνος, δτι πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ οὐδέπω ὥφθη οὐδὲ μετὰ τὸν κατακλυσμὸν ἔως τοῦ κινῆσαι τοὺς ἀνθρώπους πληγυνθέντας ἐξ ἀνατολῶν καὶ κατοικῆσαι αὐτοὺς ἐν γῇ Σεναάρ, καὶ οἰκοδομῆσαι τὴν πόλιν καὶ τὸν πύργον, προηγούμενον αὐτῶν τοῦ θεομάχου Νεφρὼδ καὶ βασιλεύοντος, κατὰ μίμησίν τε τῶν πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ γιγάντων πάντα τυραννικῶς πράττοντος καὶ πείθοντος τοὺς ὑπηκόους πρῶτον ἀπειθεῖν τῷ φεῷ καὶ πύργον οἰκοδομεῖν οὐθανομίκην κατέναντι αὐτοῦ. διό φησι τὰ λόγια· ὅδος ἡρέστο εἶναι γίγας ἐπὶ τῆς γῆς³⁰, τοῦτ' ἔστι μετὰ τὴν τῶν προτέρων γιγάντων ἀπώλειαν οὗτος ἡρέστο εἶναι γίγας πρῶτος τῇ κακίᾳ μετ' ἐκείνους ἐπὶ τῆς γῆς. οὗτος ἦν γίγας κυνηγὸς ἔναρτι κυρίον, ἀντίθεος τῷ δὴ λεγόμενον. τῆς δὲ Βαβυλῶνος, ὡς ἀποδέδεικται ταῖς θεολέκτοις φωναῖς, μὴ οὖσης πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ οὐδὲ³⁵ ἡ Χαλδαίων βασιλεία ἔσται τὸ πρότερον ἔως τῆς βασιλείας Νεφρὼδ καὶ τῆς πυργοποιίας, τούτοις δὲ συναποδείκνυται καὶ ἡ παρὰ Μανεθῶ περὶ τῶν πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ καὶ δυναστειῶν τῶν Αἰγυπτίων συγγραφὴ φευδής, πρῶτον μὲν ἐξ ὧν ἐκάτερος αὐτῶν ἔαντὸν συνιστῶν, ἦγουν οἱ τῶν Χαλδαϊκῶν καὶ οἱ τῶν Αἰγυπτιακῶν συγγραφεῖς, θάτερος οὐ μέμνηται οὐδὲ συνιστᾶ ὁ τῶν Αἰγυπτιακῶν τὰ τῶν Χαλδαϊκῶν, περὶ αὐτούς, ὡς φασι, φευδόμενοι γεγονότα, οὐδὲ⁴⁰ ὁ τῶν Χαλδαϊκῶν τὰ τῶν Αἰγυπτιακῶν, ἀλλ' ἐκαστος τὸ⁴⁵ ἴδιον ἔθνος καὶ τὴν πατρίδα δοξάζων ἀφάγνας ὑφαίνει· ἐπειτα καὶ ἐκ τοῦ πρώτου τὴν Αἴγυπτον ὑπὸ τοῦ Μεστρέμ τοῦ δεντρέον νιοῦ Χάμ, κατὰ τὴν γραφήν, θείον δὲ τὸν Νεφρὼδ νιοῦ Χοῦς νιοῦ Χάμ τοῦ πρώτου, κατοικισθῆναι καὶ βασιλευθῆναι, ἀφ' οὐ καὶ ἔως τοῦδε τοῦ χρόνου παρ' Ερεβαίοις καὶ Σύνδοις καὶ Άραψι οὕτω καλεῖται ἡ χώρα Μεστραία, καὶ τοῦτο⁵⁰ πᾶσιν ἔστιν ίστοριοῖς πρόδηλον, εἰ καὶ οὐκ οἰδ' ὅπως ὠσπερ τὰ τῆς Χαλδαϊκῆς, οὕτω καὶ τὰ τῆς Αἰγυπτιακῆς δυναστείας φευδηγορίματα στοιχεῖῶσαι ηξίωσαν πάντα φευδή πεφυκότα, ὡς ἡ ἀλιγθεία μόνη ἀπέδειξεν, ἡς οὐδὲν ισχυρότερον. τούτων οὖν περιττῶς οἷμα διασφισθέντων ἀκόλουθόν ἔστιν Αβυδηροῦ τε καὶ Απολλοδόρου μικρὰ κεφάλαια περὶ τῶν⁵⁵ αὐτῶν παραθέντας, ἔτι δὲ καὶ Μανεθῶ πρὸς τελείαν ἀπόδειξιν τῆς ἐκείνων ἀνατροπῆς, καὶ ἵνα μή τις ἐκεῖνα ζητῶν ἀναγγῶνται τὰ συγγράμματα περὶ πολλὰς ἀσχολοῦτο βίβλοντς, πέρας ἐπιθεῖναι τῷ περὶ αὐτῶν λόγῳ, καὶ οὕτω τῆς λοιπῆς κατὰ δόναμιν ίστορίας ἐπιλαβέσθαι. λέγει γὰρ δὲ Αβυδηρὸς συγάδων μέν, οὐκ ἐν πᾶσι δέ, τῷ Αλεξάνδρῳ.

22 Gen. 10, 6 – 14; cf. ps. Sym. f. 23^r = Cedr. 21, 14

30. 34 Αβυδηροῦ et Αβυδηρὸς Go.^m ἀβυδηροῦ et ἀβυδηρὸς **A**

Ἐκ τῶν Ἀβυδηροῦ
Περὶ τῆς τῶν Χαλδαίων βασιλείας

Χαλδαίων μὲν τῆς σοφίης πέρι τοσαῦτα. βασιλεῦσαι δὲ τῆς χώρας πρῶτον λέγοντιν Άλωρον, τὸν δὲ ὑπέρ εωντοῦ λόγον διαδοῦναι δτι μιν τοῦ λεωποιμένα ὁ θεὸς ἀποδείξαι. βασιλεῦσαι δὲ σάροντος ι'. σάρος δέ ἐστιν χ' καὶ γ' ἔτεα, νῆρος δὲ χ', σῶσσος δὲ ξ'. μετὰ δὲ τοῦτον Άλάπαρον ἄρξαι σάροντος γ', μεθ' δν Άμιλλαρος ἐκ πόλεως Παντιβίβλων ἐβασίλευε σάροντος ιγ'. ἐφ' οὐ δεντερον Άνηρδωτον τὴν θάλασσαν ἀναδῆναι παραπλήσιον Ωάρην τὴν ίδεαν ήμιδάμονα. μεθ' δν Άμμενον ἐκ Παντιβίβλων ἡρέσει σάροντος ιβ'. μεθ' δν Μεγάλαρος ἐκ Παντιβίβλων ἡρέσει σάροντος ιη'. είτα Δαώς ποιμήν ἐκ Παντιβίβλων ἐβασίλευε σάροντος ι', ἐφ' οὐ δ' διφυεῖς γῆν ἐκ θαλάσσης ἀνέδυσαν, ὃν τὰ δύναμα ταῦτα. Εὐέδωκος, Ενεγάμιος, Ενεύρωντος, Ανίμεντος. ἐπὶ δὲ τοῦ μετὰ ταῦτα Εὐέδωρέσκον Άνώδαρος. μεθ' δν ἄλλοι τε ἡρέσαν καὶ Σίσονθρος ἐπὶ τούτοις, ὡς τοὺς πάντας εἶναι βασιλεῖς ι', ὃν δ' χρόνος τῆς βασιλείας συνῆξε σάροντος οκ'.

Καὶ περὶ τοῦ κατακλυσμοῦ παρόμοια μέν, οὐκ ἀπαράλλακτα λέγει οὕτως· μετὰ Εὐέδώρεσκον ἄλλοι τινὲς ἡρέσαν καὶ Σίσινθρος, ὃ δὴ Κρόνος προσημάνει μὲν ἐσεσθαι πλῆθος ὅμβρων Δεσίον ιε'. κελεύει δὲ πᾶν δ τι γραμμάτων ἦν ἔχομενον ἐν Ἡλιονπόλει τῇ ἐν Σιστόδοισιν ἀποκρυψαι. Σίσινθρος δὲ ταῦτα ἐπιτελέα ποιήσας εὐθέως ἐπ' Αρμενίης ἀνέπλωε, καὶ παραντίκα μιν κατελάμβανε τὰ ἐκ τοῦ θεοῦ. τρίτη δὲ ἡμερέῃ ἐπείτε ὥντος ἐκόπασε, μετίει τῶν ὄρνιθων, πείσων ποιεύμενος εἰ που γῆν ίδοιεν τοῦ ὕδατος ἐκδύσαν· αἱ δὲ ἐκδεκομένον σφέας πελάγεος ἀμφιχανέος ἀπορέονται, ὅκη κατορμίσονται παρὰ τὸν Σίσινθρον, δπίσω κομίζονται, καὶ ἐπ' αὐτῆσιν ἐτεραι. ὃς δὲ τῆσι τρίτησιν εὐτύχειεν, ἀπίκατο γὰρ δὴ πηλοῦ κατάπλεοι τοὺς ταρσούς, θεοί μιν ἐξ ἀνθρώπων ἀφανίζουσι, τὸ δὲ πλοῖον ἐν Αρμενίῃ περίσπατα ξύλων ἀλεξιφάρμακα καὶ τοῖσιν ἐπιχωρίοις παρείχετο.

Ίδοι δὴ καὶ οὕτος ἐξηλαγμένη τινὶ φράσει τὰ Μωνσαϊκὰ παραχαράξας

1 – 15 Abydenus FGrHist 685 F 2 = Euseb. 1, 15, 24 – 16, 8 || 16 – 27 Abydenus FGrHist 685 F 3 = Euseb. 1, 16, 8 – 29 = Praep. Euang. 9, 12, 1 – 5; cf. Cyrill. adu. Iul. 1, 8

1 Αβυδηροῦ Go.^m ἀβυδηροῦ Α || 4 λέγοντιν v. Gutschmid λέγων Λ λέγεται Scal. sagen sie Euseb. | μιν τοῦ λεωποιμένοντος Α || 7, 9, 10 et 14 μεθ' δν Scal. μηδ' ὡν Α || 7 παντιβίβλιος ante corr. A παντιβίβλιος Α^c Pautibiblon Euseb. || 9 Ωάρη Scal. ὠάρην Α || παντιβίβλων Α || ἡρέσει Scal. ἡρέσαι A. item 10 || 10.11 Παντιβίβλων Α || 11 διφυεῖς Scal. διφυεῖς Α || 14 ἄλλοι τε Go. ἄλλοι τοι τε A || 17 Σίσινθρος Euseb. | φ Euseb. τὸ Α || 19 Σιστόδοις supra 31, 1 Σιππάδοισιν Euseb. || 21 μιν Euseb. μηδ' Α μὲν Di. | ἡμερέῃ Euseb. ἡμέρα Jac. | ἐπεί τε ὥντος Euseb. ἐπιτεύχων Α || 22 πείσων Euseb. πείσην Α || 23 ἀχανέος Euseb. ἀφανίζος Cyrill. || 23, 24 ὅκη κατορμίσονται Euseb. ὅκειται θορυμίσονται Α || 24, 25 αὐτῆσιν ἐτεραι Euseb. αὐτῆσιν ἐταίραι A || 25 τῆσι Euseb. τισὶ Α | εὐτύχειεν Euseb. εὐτύχειν Α | ἀπίκατο A || 26 μιν Euseb. μὲν Α

Κρόνον φησὶ κεχρηματικέναι τῷ Νῶε, ἦτοι Ξισιθρῷ, τῷ παρ' αὐτοῖς οὕτῳ καλεῖσθαι συμφωνηθέντι, τοῦ Κρόνου πολλοῖς ἔτεσι μετά τὸν κατακλυσμόν, 71 ὡς δειχθήσεται, καὶ τὴν πνεγοποιίαν γενομένον μοχθηροῦ τινος καὶ ἀλύστορος.

Πρός τούτους καὶ Ἀπολλόδωρος ὄμοιώς τούτοις τερατευόμενος οὕτω
λέγει· ταῦτα μὲν δὲ Βῆρωσσος ἴστόρησε, πρῶτον γενέσθαι βασιλέα Ἀλω-
ρον ἐκ Βαρβυλάρος Χαλδαίον· βασιλεῦσαι δὲ σάροντος ι', καὶ καθεξῆς Ἰλά-
παρον καὶ Ἀμίλιωνα τὸν ἐκ Παντιβίλων· εἶτα Ἀμμένωνα τὸν Χαλδαῖον,
ἔφ' οὐ φησι φανῆναι τὸν μυσαρὸν Ὦδάνην, τὸν Ἀννήδωτον, ἐκ τῆς ἐρυ-
θρᾶς· ὅπερ Ἀλέξανδρος προλαβὼν εἰρηκε φανῆναι τῷ πρώτῳ ἔτει, οὗτος 10
δὲ μετὰ σάροντος μ', δὲ Ἀβυδηρὸς τὸν δεύτερον Ἀννήδωτον μετὰ σάροντος
κι'· εἶτα Μεγάλαρον ἐκ Παντιβίλων πόλεως, βασιλεῦσαι δ' αὐτὸν σάροντος
ιη'· καὶ μετὰ τοῦτον Δάωνον ποιέντα ἐκ Παντιβίλων βασιλεῦσαι σάροντος
ι'. κατὰ τοῦτον πάλιν φησὶ φανῆναι ἐκ τῆς ἐρυθρᾶς Ἀννήδωτον δ' τὴν
αὐτὴν τοῖς ἄνω ἔχοντα διάθεσιν καὶ τὴν ἰχθύνος πρός ἀνθρώπους μίξιν.¹⁵
εἶτα ἄρξαι Ενεδρώραγχον Παντιβίλων, καὶ βασιλεῦσαι σάροντος ιη'. ἐπὶ²⁰
τοῦτον φησὶν ἄλλον φανῆναι ἐκ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης ὄμοιον κατὰ τὴν
ἐχθρός πρός ἄνθρωπον μίξιν, φόνομα Ὦδάκων. τούτους δέ φησι πάντας
τὰ ὑπὸ Ὦδάνων κεφαλαιωδῶς ὅρθεύτα κατὰ μέρος ἐξηγήσασθαι περὶ τού-
τον Ἀβυδηρὸς οὐδὲν εἰπεν. εἶτα ἄρξαι Αμερμψινὸν Χαλδαῖον ἐκ Λαραγχῶν·
βασιλεῦσαι δὲ αὐτὸν ὅγδοον σάροντος ι'. εἶτα ἄρξαι Ὡτιάρτην Χαλδαῖον ἐκ
Λαραγχῶν, βασιλεῦσαι δὲ σάροντος ιη'. Ὡτιάρτον δὲ τελευτήσαντος τὸν
νιὸν αὐτὸν Ξίσουνθρον βασιλεῦσαι σάροντος ιη'. ἐπὶ τούτον τὸν μέγαν κατα-
κλυνσμόν φησι γεγενῆσθαι. ὡς γίνεσθαι ὁμοῦ πάντας βασιλεῖς ι', σάροντος
δὲ οκ'.

Ταῦτά μοι ἐκ τῶν τὰ Χαλδαϊκὰ μεγαλανχούντων Ἀλεξάνδρου τοῦ Πολυίστορος καὶ Ἀριθμητοῦ καὶ Ἀπολλοδόρου προσεγήνεκται πρὸς ἔλεγχον τῆς ἀλόγου καὶ μυθώδους αὐτῶν δόξης καὶ ὡφέλειαν τῶν ἀναγινωσκόντων αὐτούς, καὶ τοὺς ἐπιμαρτυροῦντας αὐτοῖς τῶν ἡμετέρων ἵστορισῶν, καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον βλαπτομένους, ὥστε μὴ πειθέσθαι τοῖς λεγομένοις παρὰ αὐτῶν ὡς ἀληθέσι. πρόκειται δὲ λοιπὸν καὶ περὶ τῆς τῶν Αἰγυπτίων δυναστείας μικρού διαλαβεῖν ἐκ τῶν Μαρεμῶ τοῦ Σεβενηνύτου, δις ἐπὶ Πτο-

⁵ ps. Apollodorus FGrHist 244 F 83 || 6–25 Alex. Polyhist. FGrHist 273 F 79 = Berossus FGrHist 680 F 3 = Euseb. 1, 4, 17–5, 23; cf. supra 17, 16 || 32 Manetho FGrHist 609 T 11^a

1 Κορον] χρόνον **A** || 7 Χαλδαῖον **Scal.** χαλδαιῶν **A** εἰν **Chaldaear** Euseb. || 11 Ἀβυδηρὸς **Go.^m** ἀβύδινὸς **A** | τὸν **Scal.** τὸ **A** || 12 εἴτη **Μεγάλαρον**] εἴτη **Αμεγάλαρον** **Jac.** μεγάλαρος **supra A** **Amegalaros** Euseb. || 14 Ἀνηγόδωτον δὲ] **Ἀνηγόδωτον** τετραπλίαν **v.** Gutschmid || 15 ἔχοντας **v.** Gutschmid || 16 ἐνέδωραγον **Schnabel** εὐεδώραγον **A** **Evedōranchos** Euseb. || 20, 27 Ἀβυδηρός, **Αβυδηροῦ** **Go.^m** ἀβύδινος, ἀβύδινος **A** || 26 τῶν add. Barb. 227

λεμαίνον τοῦ Φιλαδέλφου ἀρχιερεὺς τῶν ἐν Αἰγύπτῳ εἰδωλείων χρηματίσας ἐκ τῶν ἐν τῇ Σηριαδικῇ γῆ τειμένων στηλῶν ἵερῷ φησι διαλέκτῳ καὶ ἵερογλυφικοῖς γράμμασι πεζαρακτηρισμένων ὑπὸ Θῶθ τοῦ πρώτου Ερμοῦ, καὶ ἐρμηνευθεισῶν μετὰ τὸν κατακλυσμὸν ἐκ τῆς Ἱερᾶς διαλέκτου τοῦ εἰς τὴν Ἑλληνίδα φωνὴν γράμμασιν ἵερογλυφικοῖς, καὶ ἀποτεθέντων ἐν βίβλοις ὑπὸ τοῦ Ἀγαθοδαίμονος νίον τοῦ δευτέρου Ερμοῦ, πατρὸς δὲ τοῦ 73 Τατ ἐν τοῖς ἀδύτοις τῶν ἱερῶν Αἰγύπτου, προσεφώνησε τῷ αὐτῷ Φιλαδέλφῳ βασιλεῖ δευτέρῳ Πτολεμαίῳ ἐν τῇ βίβλῳ τῆς Σωθεος γράφων ἐπὶ λέξεως οὕτως.

Βασιλεῖ μεγάλῳ Πτολεμαίῳ Φιλαδέλφῳ σεβαστῷ Μανεθῶ ἀρχιερεὺς καὶ γραμματεὺς τῶν κατ' Ἀλγυπτον ἱερῶν ἀδόντων, γένει Σεβεννίτης ὑπάρχοντος Ἡλιούπολίτης, τῷ δεσπότῃ μονὶ Πτολεμαίῳ χαίρειν.

15 Ἡμᾶς δεῖ λογίζεσθαι, μέγιστε βασιλεῦ, περὶ πάντων ὃν ἐὰν βούλῃ
ἡμᾶς ἔξετάσαι πραγμάτων· ἐπιζητοῦντί σοι περὶ τῶν μελλόντων τῷ
κόσμῳ γίγνεσθαι καθὼς ἐκέλευσάς μοι παραφανήσεται σοι ἀ ἔμαδον ιερὰ
βιβλία γραφέντα ὑπὸ τοῦ προπάτορος τρισμεγίστον Ερμοῦ. ἔρρωσό μοι
δέσποτά μου βασιλεῦ.

20 Ταῦτα περὶ τῆς ἐρμηνείας τῶν ὑπὸ τοῦ δευτέρου Ἐρμοῦ βιβλίων λέγει. μετὰ δὲ ταῦτα καὶ περὶ ἐθνῶν Αἴγυπτιακῶν πέντε ἐν λ' ὀνταστείας ἵστορεῖ τῶν λεγομένων παρ' αὐτοῖς θεῶν καὶ ἡμιθέων καὶ νεκύων καὶ θυητῶν, ὃν καὶ Εὔσεβιος ὁ Παμφίλον μητροθεῖς ἐν τοῖς χρονικοῖς αὐτοῦ φησιν οὕτως· Αἴγυπτοι δὲ θεῶν καὶ ἡμιθέων καὶ παρὰ τούτους νεκύων καὶ 74 θυητῶν ἔτέρων βασιλέων πολλὴν καὶ φλύαρον συνείρουσι μηδολογίαν. οἱ γὰρ παρ' αὐτοῖς παλαιότατοι σεληναίονς ἔφασκον εἶναι τοὺς ψ' τοιμηταίοντς τοὺς ἐνιαυτοὺς ἐξ ἡμερῶν λ' συνεστῶτας, οἱ δὲ μετὰ τούτους ἡμίθεοι ὥσπεις ἐκάλοντι τοὺς ἐνιαυτοὺς τοὺς ψ' τοιμηταίοντς.⁷⁴

**Καὶ τάντα μὲν ὁ Εὐσέβιος μεμφόμενος αὐτοῖς τῆς φλναρίας ἐνδόρως
30 συνέγραψεν, ὃν ὁ Πανόδωρος οὐ καλῶς, ὡς οἶμαι, ἐν τούτῳ μέριμφεται,**

¹⁰ ps. Manetho (*Sothis*) FGrHist 609 F 25 || 23 Euseb. 1, 2, 32 || 26–28 locus corruptus qui apud Euseb. 1, 2, 32 deest; cf. Euseb. 1, 63, 27 et supra 34, 30 (*Annianum et Panodorum*)

³ Οὐανδρός Α || 6 Ἀγαθοδαιμονος Go.^m ἀγαθον δαιμονος Α || 17 καθός ἐκέλευσας Go.^m καθέτος κελύσας Α κατ' ἔτος κελεύσας Barb. 227 || 24 τούτους Boeckh τούτους Α || 26 τοὺς ψ' τομηματιοῖς τοὺς τψ' μηριαῖος Α ἥρουν μηριαῖος Go.^m seclusit Scal. || 28 ἡμίθεοι secl. Jac. | ψ' secl. Jac. || 30 παννόδωρος Α